

ELŐFIZETÉS

BELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:

4-hasábos perit sor egyézer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül-
-vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 12.

A király jegyzése a hadikölcsönre.

Bécsből jelentik: A király magánvagyonából öt—öt millió koronát jegyzett a magyar és az osztrák hadikölcsönre.

Fényes győzelmeink Szerbiában.

BUDAPEST. A déli hadiszinterről hivatalosan jelentik:

November 11-én reggeli órákban a Misari magaslatokat Szabáctól délre négy napi veszteséggel teljes harc után rohammal bevettük és ezáltal ellenséges jobbszárnyat benyomtuk. Sok száz katonát elfogtunk. Ellenségnek Misar-Planina közti erősen megerősített vonalát ki kellett ürítenie és vissza kellett vonulnia. Erős ellenséges utóvédek előkészített hátsó védőállásokból újabb ellentállást fejtenek ki.

Losnica-Krupanj vonaltól keletre való előnyomulásunk ellenséges utóvédek heves tüzelése dacára állandóan folyik. Zavlakától keletre fekvő magaslatok már birtokunkban vannak. Amennyire eddig ismeretes, folyó hó 6-ikától 10-ikéig tartott harcokban körülbelül 4300 szerbet fogtunk el, 16 géppuskát, 28 löveget, köztük egy nehéz löveget, egy zászlót és több löszerkocsit és igen sok löszert zsákmányoltunk.

Dixmuident rohammal bevették a németek.

Berlin. A nagy főhadiszállás jelenté: Yser szakaszon tegnap jól előre haladtunk. Dixmuident rohammal bevettük, több mint ötszáz embert foglyul ejtettünk és 9 géppuska jutott kezünkbe. Tovább délre eső területen csapataink előnyomultak csatornán át.

Langemaroktól nyugatra ezredcink Deutschland über alles éneklése mellett nyomultak ellenséges hadállások első vonala ellen és bevették. Mintegy 2000 francia sorgyalogost elfogtunk és 6 géppuskát zsákmányoltunk.

Yprestől délre elűztük ellenséget Saint-Eloiból, melyért több napon át elkeseredetten folyt a harc. Itt mintegy 1000 embert fogtunk el és 6 géppuska került kezünkbe.

Armentiérestől északra eső terep felett uralkodó magaslatok az angolok többszörös heves támadása ellenére, birtokunkban maradtak.

Lilletől délnyugatra támadásunk előbbre haladt.

Nagy veszteségeket szenvedtek a franciák azon kísérletük alkalmával, hogy az argonnei erdőség nyugati szélén Vienne le Chateautól északra eső terep felett uralkodó magaslatot visszavegyék. Argonnei erdőségben, valamint Verduntól északkeletre és délre a franciák előretöréseit mindenütt visszavertük.

Keleti hadiszinterről nincs lényegesebb hír. Legjobb hadvezetőség.

Szerb asszonyregiment.

Arad, november 11.

Az amazonok igen érdekesek lehetnek a mondában, a görögök fantáziája szülte Asszonyországban, Ijzat feszítve hadakoztak a férfi-államok seregei ellen. A harcban nemcsak lelki-küzből téptek ki minden nőiest; a monda szerint bal mellüket kiégették, hogy az ne akadályozza őket az ijövetésben.

Mesének hagyján, — de azok az amazonok, a kik a szerblövészárkokban, a szerb ostromlott várakban keverednek a harcba, a szoknyákkal tarkított szerb rajvonalak, — undorítóak és borzalmasak. Nem először hallunk róluk. Azok között a női szörnyetegek között, a kiket az első szabácsi bevonulás alkalmával Aradra cipelték, szintén többen voltak, akik a házakból, a fák mögül katonáinkra lőttek. Most azonban a nyílt esalásikon, az ütközetekben fedezik föl katonáink a fegyveres boszorkányokat, a kik, úgy látszik, a megolvadt, szétzúllott divízióknak pótszázadai.

Asszonyt a harcba vinni, nőt az ütközetbe engedni: a legutolsó, alávaló dolog. A háboru tele van szörnyűségekkel, kegyellenségekkel. De a háboru elmélete, a melynek végül is érvényesülni kell, azt jelenti, hogy a katonák, a harcraszánt férfiak mérjék össze az erejüket, a vérüket. Harcoljanak, pusztítsák, rontsák egymást, a míg az egyik fél kimerül. Semmi

harc nem tarthat örökké. Ezért a háborunak az a természetes határa, hogy az egyik vagy másik hadsereg tönkretétessék, lefegyvereztessék. Ezért a polgároknak, a harcokéesség korán felül és alul levőknek; a fegyverképteleneknek nincs helyük a vérontásban. Hiszen a háborukon túl is kell életnek lenni s kell hogy maradjanak; a kibben az élet folytatódjék.

Az erkölcséből teljesen kiugratott Szerbia nem elégedett meg azzal, hogy a hatvanéveseket és a tizenöt esztendőseket is a csapatokba fogdosta, hogy a komitácsi elmélet által a franktíreur-harcot rendszeresítette, hanem már, ugylátszik, asszonyokat is soroztat. A legretentőbb kétségbeesés gondolata: ha a Karagyorgyevicsék hatalmának Szerbiában vége, akkor ne is maradjon eleven abban az országban. Ott nincs szükség gőzrekekre, nincs kimélet az öregek iránt, nem kellene anyák. Ha Péter király országát elveszik, akkor ne maradjon abban az országban irnagja se az életnek.

Ez nem az asszonyok hősi önfeláldozása, ez egy erejevesztett seregnek kapaszkodása a lehetetlenekhez. Mialatt az országban az a gondolat érik, hogy a céltalan harcot nem szabad tovább folytatni, Putnik vajda asszonyokkal erősített meg a végső ellentállást. Azzal is több dolga van

az ellenség golyóinak és szuronyainak, azzal is fogyasztják a municiót — gondolhatja magában az elaggott szerb stratég.

A déli harctéren fáradó, derék katonáink sok újat tanultak, tapasztaltak, — most a harcnak ezt az újonságát is megismerik. Ha kegyetlenség asszonyt irtani az ágyugolyókkal, a Mannicherekkel, — nem a mi katonáink lovagiasságán mulik. A mi asszonyainkat másként ismeri meg az ellenség. A mi asszonyaink, leányaink az idejutott szerb és orosz sebesülteket kétszeres gyöngédséggel kötözik, ápolják, csak hogy bizonyosságát adják annak: a sebesültben nem gyűlöljük az ellenséget se. A hálás pillantás, a melyet a szerb, vagy orosz sebesült a fohérszónokra vet, arról beszél, hogy nálunk amilyen jól végzi a dolgát a katona a harcban, olyan hiven érti az asszony is a kötelességét, amelyet a háboru reá rótt.

Ez az asszony tisztelte a háboruban, nem az, amire Putnik vajda áldozza föl őket. Mert az asszonyok fölfegyverezése csak áldozat, — erősítést a küzdelemben nem jelent. Akik ilyenmire képesek: egy okkal többet adnak arra, hogy letörjék az uralmat és hogy az országukat gyámság alá, a civilizáció és az emberség gyámkodása alá vessék. Ez történik most, véres harcok árán, a Száván és a Drinán túl.

Az elesett és hadifogságba került tisztek. A veszteség-lista 49-ik és 50-ik száma szerint a következő tisztek haltak hősi halált: Czeika Károly főhadnagy 78. gy. e. Farnasi Antal tart. zászlós 37. gy. e. Hajdu Miklós tart. kadét 61. gy. e. Haut Antal főhadnagy 46. gy. e. Kittenberger József tart. zászlós 1. vad e. Mihajlovics István zászlós 46. gy. e. Palik Miksa őrnagy 7. gy. e. Schirardo Antal hadnagy 46. gy. e. Szarvady Lajos tart. zászlós 46. gy. e. Edelbacher György tart. hadnagy 18. va. e. Nagy Gábor főhadnagy 29. harvéd gy. e. Novák Kálmán százados 3. harvéd e. Széphegyi Pál tart. hadnagy 19. harvéd gy. e.

Hadifogságba a következő tisztek kerültek: Bruckner Ernő dr. főorvos 1. vad. e. Schütz Vilmos dr. ezredorvos 1. vad. e. Bandner Ferenc dr. segédorvos 18. vad. e. Posztpisil István dr. segédorvos 18. vad. e. Smetana István dr. ezredorvos 18. vad. e. Taubinger Pál főhadnagy 29. gy. e.

Az 51. és 52. lista szerint a következő tisztek haltak hősi halált: Belső Kornél hadnagy 23. vad. e. Leitersdorfer Miksa tart. zászlós 38. gy. e. Sági Dezső tart. hadnagy 60. gy. e. Winkler Ottó százados 60. gy. e. Bernáth Bernát hadnagy 17. magy. népf. e. Keller Jenő (Jakab) hadnagy 17. magy. népf. e. Mayer Richard ezredes 47. gy. e. Ritz Miksa tart. hadnagy 47. gy. e. Steininger Ferenc tart. kadét 46. gy. e. Strache Károly hadnagy 97. gy. e. Szakasics Ferenc tart. hadapród jelölt 47. gy. e. Willinger Ferdinánd százados 99. gy. e. Zala Jenő főhadnagy 38. gy. e. — A sebesültek közt sorolja föl a veszteségi kimutatás az aradi Dezsény Dezső 29. gyalogezredbeli tartalékos zászlóst, aki sebébe — mint megírtuk — belehalt.

Jegyezzünk hadikölcsönt!

Vasuton a galíciai front mögött.

(A svéd költő megfigyelései harcossainkról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 11.

Aage Madelung, a svéd költő, a Berliner Tageblatt galíciai haditudósítója írja:

— Sanok sem volt megállóhely számomra. Az otthonom most a sineken van és abban, ami rajtuk rohog. Épen ezért egyre kevesebbet törődöm azzal, hová mennek a vonatok és hogy mennek-e, vagy állnak, megnyugván bizonyos, nemével emlékszem arra, hogy valaha, békeidőkben fontosnak találtam tudni pontosan, hogy milyen irányban megy a vonatom. Most mindegy. Minden ut Rómába vezet. Vajon igaz ez? Most egy első osztályúknak jelölt kupében ülök, amelyben, ha az ember nagyon kutatja, még fellelheti a régi előkelőség nyomait. Ugy tűnik fel nekem, mintha időtlen idő óta a sineken élnek. Gondolataim, tulajdonságaim, szokásaim, a külsőm, különösen a külsőm, eszerint alakultak. Sötét égitestnek képelem magam, amelyet egy vérvörös nap vonzása hirtelen kiszakított pályájáról, hogy sebesen, gyorsan, világosan fellángolva elérje a vérvörös napot, aztán megint sötétben és kiégetten eltűnjön az űres, névtelen űrben. Körülbelül így haladok én a vasuton, közvetlenül a galíciai front mögött. A sebesség jelentéktelen és mint minden a földön, csak relativ. A földolog, hogy mozogok és nem ütközöm össze.

Eredetileg a szomszédos kupében akartam ma lakni, de egy százados egyedül rendezkedett itt be, és nem örült valami túlságosan az én társaságomnak. Joga van rosszkedvűnek lenni. Én viszont a magam részéről két polgári utast távolítottam el a második kupéból, akik ép olyan jól utazhatnak második osztályon is. Pótlásul egy fiatal szanitéc tiszt kerül hozzám. Csak kis háti-zsákja van, ebből kenyeret, ásványvizet és szalámit vesz elő. Az üvegtől iszik, a zsebkésével vágja a kenyeret és szalámit, az ujjával eszik és higgadtan rágeszál, olyan nyugodtan, természetesen, teszi mindezt, mint egy mezei munkás, aki félretette a kaszát, hogy a testét erősítse. Rögtön megértjük egymást:

— Akar-e egy kis darab szalámit?

— Nem, köszönöm szépen nekem is van két méter szalámim a zsákomban.

Ő helyeslőleg bólint és tovább rágeszál. Nem zavarom. Lassanként jóllakik.

— Az egész idő alatt Przemys'ben voltam — jegyzi meg, miközben fogpiszkálónak készít elő egy gyufaszálát.

— Ugy?

— Igen, az egész idő alatt! A vonatok még nem közlekednek, kocsival jöttem. Olyan különös, hogy megint kiint vágyok.

Én igenlően bólintok és hébe-hóba egészen közömbös kérdéseket intézek hozzá, míg ő mesél. A kérdésekre nem is reagál, hanem mesél tovább.

— Igen, rosszul is járhattunk volna. A várat elfoglalni mindenesetre nehéz dolog, nem olyan egyszerű. De látja, mit csinálnak proviant nélkül? Az oroszok előszeretettel tüzeltek élelmiszerraktárainkra. Hál' istennek, semmi se történt. Megszakítás nélkül lóttek mindkét oldalról. A roham alatt hetvenkét óráig szüntelenül dörögtek az ágyuk, egységes, összefüggő dörgés volt pontosan hetvenkét óráig mint-hogy ha egy erőszakos darázs röpködne a vár felett. Szép látvány volt éjszaka a srappellek

fellobbanása. Az ember hozzászokik ehhez is és ha van ideje, például éjszaka, amikor nem tud aludni, megfigyeléseket tesz. Hisz az ember mindennek dacára mégis csak gondolkodó lény. Nem tudom, hány hirtelen fellobbanó srappellel számláltam össze egy éjszakán. Annyit, hogy végül már el is felejtettem számolni őket, csak azt figyeltem, hogy hol robbannak fel és hogy hatnak. Előbb csak robbanásra, tüzre, füstfelhőre és ehhez hasonlókra gondol az ember, de lassanként más képek tolnak elébe, esztétikaiak ugyyszólván. A dolog ugyanis úgy áll, hogy ha egész figyelmünket összpontosítva szemléljük, egy és ugyanazt a valamit, a képzelmi kör kitágul. A sötét égboltozaton például fellobog egy srappell. Tudom már régen, hogy valójában mi az, de a valóságtól fáradt vagyok már, unat, ha úgy akarja. Azt mondom tehát magamnak: Egy tűzijáték, egy éjszakai tűzijáték egy tó felett. Már láttam valaha ilyesmit s ezért most magamtól jövök rá. A robbanások minden színben pompáznak, sárga, zöld, lila, kék, még a vörös is megtalálható. Egy pillanatig mozdulatlanok, majd kiterjednek, szétfolynak és szeliden elhangzanak a sötétben, mintha nem történt volna semmi. Az ember szinte vágyódik az ismétlés után. Itt van! Most úgy tűnik fel, mintha kénessárga, vörös szegélyű virág lenne, amely kelyhével a föld felé hajolva, kitárul; igen, egész helyesen: egy őszi georgina, amely kitárul és porrá foszlik. Ennél a képnél sokáig időztem. A georgina nagyon lekötött, talán a női nem miatt. Ez is egy olyan dolog.

A szanitéc tiszt köhécsel és egy csomag cigarettát vesz elő a zsákjából:

— Parancsoljon! Dohánnyal ellenben jól el vagyunk látva: 28 darab naponta. Ami a proviantot illeti, egyébként sem ismertük a nélkülözést. A várban kevés civil volt. Mi többiek ott voltunk, ahol lennünk kellett. Az élelmet a katonai étkezdében kaptuk, kizárólag csak ott. Ezt pontosan betartották. Egy katonának, különösen várban, a katonai étkezdében kell enni. Természetesen legtöbbször más dolgunk volt, mint megfigyeléseket tenni és rendesen alszik az ember, amikor itt az alvás ideje. Néhányszor ugyancsak sok dolgunk volt, de el tudtuk látni mindig.

A szanitéc tiszt gondosan eloltja az ablaküvegen kiszivott cigarettájának tüzet és a sarokba húzódik. Megjegyzem, nagyon fáradt lehet, anélkül, hogy ő maga különösen érezné. A szemében a háboru kifejezése ül. Nagyok és tiszták, kitágult pupillákkal, mintha belladonnát csöpögtetett volna beléjük. Az arca forrón izzik. Egyébként nagyon nyugodt és egész normális benyomást tesz rám. Körülnéz, egy gyapju takaró után nyul, lassan kitergeti és betakarózik vele. Akkor még néhányszor rám hunyorgat nehéz szempilláival, majd lecsukódik a szeméi s mindjárt elalszik.

De az én gondolataim vonulnak az élet széles utjain előre, hátra, fel, le. Találkozom emberekkel, akiket ismerek és szeretek és akik most olyan messze vannak és akik alig ismernek meg, ha most hirtelen meglátnának. Ránézek a velem szemben alvó tisztre és egyszerre csak végtelenül fáradtnak érzem saját magamat. Megállunk egy állomásnál. Gépiesen olvasom: Krosno és hirtelen eszembe jut, hogy ezt a nevet már hallottam és hogy talán huszonnégy órára hűtlen lehetek a sinekhez és ami rajtuk rohog. Anélkül, hogy tovább gondolkodnék, megragadom a podgyászomat és bizonytalan sorsára engedem a vonatot és utitársamat.

Áttörik a francia balszárnyat a németek.

— Dixmuiden elfoglalása. — Veszélyes támadás Lillenél, — Énekelve rohanak előre a német csapatok.

Távírási tudósítás.

Berlin, november 11.

A német nagy főhadiszállás jelentése, melyet lapunk élén adunk, örvendetes — de már várt — eseményről közöl hírt; Dixmuident rohammal bevették a rettentetlen német seregek. Ez az első jelentős lépés az Yser-csatorna áradásával megakasztott előnyomulásban és nem kétséges, hogy most már új lendülettel mennek előre a német hadak Calais felé vívó utjukon. Ypern lángokban áll, Lillenél ingadoznak a francia seregek és Arrasnál oly véhemens a német támadás, hogy a francia-angol belga szövetséges seregek balszárnyát áttörés veszélye fenyegeti.

Harcok Dixmuidenért.

Amsterdam, november 11. A „Telegraaf” jelenti: Ostende és Nieuport között a múlt hét végén csönd volt. A németek az áradás miatt visszahúzódtak az Yser mellől, azonban a Dixmuiden—Rousselaere—Ypern háromszögben elkecseregett küzdelem folyik. Brüggeben nagy az izgalom, a vagyonos lakosság elhagyja a várost, melyben hiányzik a cukor és a burgonya. A körülötte levő községekben már alig van só, kávé, petroleum és szén. A múlt pénteken egy francia repülőgép bombákat dobott a boveristerei petroleum-tartályokra és vasuti pályára, de a bombák nem tettek kárt.

KRISZTIANIA: november 11. Az Aftenpost párisi tudósítója jelenti: Hétfőn éjszaka a németek borzasztó erővel támadtak az Ypern-Haasebrouk-Saint Thomas vonalon Calais felé. Vilmos császár is jelen volt. A semleges államok katonai attaséi elutaztak Bordeauxból, hogy a frontra menjenek, a hol a hónap végéig fognak maradni.

Rotterdam: Ideérkezett belga menekültek hírül hozták, hogy azok a belga csapatok, a melyek a múlt vakmerően támadtak Nieuport és Dixmuiden között, gyilkos ellenséges golyózáporban borzasztó veszteségeket szenvedtek. A rohamra menő belga csapatokat Albert király vezette. A menekültek beszélik, hogy a belga tisztek már elesüggedtek, mert jól tudják, hogy még négy-öt nap és egész Belgium a németek hatalmába kerül. Igaz ugyan, hogy a belgáknak nagy segítségükre van a hatalmas terület víz alá borítása, de ha egyszer a németek elfoglalják Ypernt, akkor nem lesz több akadály utjukban végig a tengerparton.

Ypernt felgyújtották a német gránátok.

BERLIN, november 11. A Daily Chronicle ma a belga főhadiszállás következő jelentését közli:

Ypern lángokban áll. A város nagy része elpusztult. Tegnap korán reggel sikerült a németeknek Ypern városát nehéz ostromágyúik tüze alá venni. A polgári lakosság már régebben elmenekült, így sem az ágyúk, sem a tűz nem tett bennük kárt. A lángokat élesztette a hatalmas északkeleti orkán, melyben nagy gyorsasággal égtek le egymás után a nagyjából készült házak.

Amsterdam november 11. Sluisból táviratozzák: Erősen hallatszik az ágyúk dörgése. Folyton új csapatok mennek a harc vonalra. A

németek nehéz ágyúk oltalma alatt rohamot intéztek a néhány kilométer területet hódítottak.

Új német csapatok Ypern és Arras közt.

London. Németországból új megerősítő csapatok nagy tömegekben áramlanak Belgiumba. Ypern és Arras között folynak a támadások. (Táviroda.)

Német útegek a belga tengerparton.

Hága, november 11. A Daily Mail harctéri tudósítója jelenti: Ugy látszik a németek Osztródiában megváltoztatták hadállásaikat. A jelek arra vallanak, hogy a németek a telet itt akarják tölteni. Pozícióikat megerősítették az ideiglenes sáncokat kimélyítették és új Krupp-ágyúkat állítottak fel a boulevardokon.

Két széles utcán állanak a német ágyúk párhuzamosan a tengerparttal. Házaikkal maszkírozzák az ágyúkat. A szövetséges seregek repülőgépei egyre keringenek a város fölött és bombáikkal keresik a németek benzinkútjait, a melyeket a német hadvezetőség épen ezért, naponként más és más helyre visz.

Rotterdam, november 11. A múlt hét végén angol aviatikusok bombázni próbálták a Brüsszeltől északra lévő harenai benzinkútját, de semmi eredményt nem értek el.

Rotterdam, november 11. A német csapatok a múlt héten helyreállították Brügge, Courtrai, Ingelmunster, Thielt és Gent közelében a vasuti pályát, amelyet a belgák megromoltak, valamint Grammene mellett a Lys hidját. Szó sincs arról, hogy a német csapatok visszavonultak volna. A nehéz mozsarak dörgése már napok óta betölti a levegőt. A front mögött a lakosság nyugodtan viselkedik, mert a német katonaság jól bánik vele. Az ágyúsót egészen jól hallani Brüggeben.

Lillenél áttörik a balszárnyat.

Hága. A Temps szerint Lillenél a németek erős csapatokat összehívva áttörni készülnek a francia arcvonalat.

Arras bombázóporban.

Páris, november 11. (Rómán át.) Az a francia város, melyen leginkább meglátszanak a háború nyomai, Arras, mely rettentő bombázásnak volt kitéve. Az utolsó bombázás idején 82 lövést számítottak egy perc leforgása alatt. Arrasban a halottakat a kertekben és pincékben temetik el.

Francia jelentés a flandriai harcokról.

Páris, november 11. (Rómán át.) A francia főhadiszállás november 7-én délután három órakor a következő hivatalos jelentést adta ki:

Balszárnyunkon viszonylagos csönd van, az Yseren a dixmuideni völgyben. Az oda szállított belga csapatokat, amelyek az Yser jobb partján haladtak Nieuporttól Lombaertzyde felé és amelyeket a németek megtámadtak, idejében támogathattuk. A helyzet ezen a területen teljesen megszilárdult. Dixmuidennél tengerészgyalogság új ellentámadást védett ki.

Bixchootenél, Ypresből keletre a helyzet változatlan. Ettől a várostól délkeletre újra támadásba mentünk át, az itt működő angol csapatokkal egyesülten és kivédünk különösen heves német támadásokat, amelyeket nyabban ideszállított német hadtestek intéztek ellenünk.

Armentiers és La Bassée között az angol sereg ellentáll. A La Bassée és Arras csatornák, valamint Arras és az Oise között több éjjeli és nappali ellentámadást állítottunk meg.

Belgium fegyverszünetet kér.

Bukarest, november 11. A „Dimitica”-nak jelentik Genfből: Párisi hírek szerint egész Franciaországban és Angliában nagy az elkeseredés a Belgiumban előrelátható ébínség miatt. Albert belga király szakadatlanul oszromolja szövetségeseit élelmiszerekért az országára részére, azonban Franciaország és Anglia nem esen abban a helyzetben, hogy saját élelmiszereiből Belgiumnak valamit átengedjenek. Beavatott körökben beszélnek, hogy tárgyalások vannak folyamatban, amelyek egy Belgium részére kérelmezendő fegyverszünetre vonatkoznak, amely fegyverszünet tartama alatt Belgium megfelelő élelmiszereket látna el magát.

Ötven millió hadisarc Antwerpenre.

Amsterdam, november 11. Az Echo Belge közli: A német hadvezetőség Antwerpen városára ötven millió márka hadisarcot vetett ki.

1916-ban ér véget a háború?

Kopenhága: Londonból jelentik: Egy magasállású francia tiszt szerint a háborúnak 1916. februárjában lesz vége. (Táviroda.)

Karácsonyi fegyverszünetet!

Milanó, november 11. Bernből jelentik a „Corr. della Sera”-nak: A Nemzetközi Békahivatal, a melynek székhelye Bernben van, egyezséget akar létrehozni a hadakozó hatalmak közt, amely szerint karácsonykor déltől estig és másnap teljesen szüneteljen az ellenségeskedés.

Angol aggodalmak.

Berlin, november 11. A londoni Daily Mail írja: Késérő tény, hogy a szövetségesek egész szárazföldi erője elégtelen volt, hogy a németeket Belgiumból kikergethessék. Osztródiát nem tudjuk tőlük visszafoglalni és az Aisne melletti vonalnál se tudunk felettük győzelmet elérni, ahol még mindig csupán 60 nérföldnyire állanak Páristól. Ugyanígy eredménytelen volt a küzdelem ellenük Orosz-Langyelországban. A legsúlyosabb azonban az, hogy a német flotta ágyúinak dörgése hallható volt az angol partoknál. Törökország megjelenése, mint Németország szövetségese, újabb veszedelemeket rejt magában Anglia számára és így még nagyobb erőfeszítésekre van szükség. Ide még Kitchener millió serege se elegendő. A lap ezután panaszkodik a cenzurára, amely lehetetlenné teszi, hogy az angol nép a valóságot megismerve, belássa újabb áldozatok szükségességét. Az önkéntes katonai szolgálat rendszere tarthatatlan ilyen körülmények között és az általános védkötelezettség behozatala immár elkerülhetetlen.

Nantesban van az angol főhadiszállás.

Malmö. Egy itteni lap tudósítója írja Nantesból: Az a szálloda, amelyben lakást találtam, volt az angol főhadiszállás és így az éjjeli nyugalom el volt rubolva, mert hol az ajtóknál csöngettek, hol a telefon és a távirógép berregett, az udvaron pedig angol tisztek lögyakorlatokat tartottak. A telefon — a

folysón volt és így hallhattam a beszélgetéseket. Egy angol tiszt, kezében egy akkor érkezett sürgönnyel, jelezte az őrségnek, hogy éjjel éltárom órákor német foglyok érkeznek. Fél kettőkor kimentem a pályaudvarra. Érkezésemkor éppen egy sebesült szállítmányt helyeztek el az autókban és a kocsikban. Mintegy hatszáz lehetett a sebesültek száma, legtöbbször súlyos sebet kapott. Nantesben mintegy 25.000 sebesült fekszik. Kissé soká kell várnom, míg a német foglyok megérkeznek. Legnagyobb esodálkozásomra mindössze négyen voltak, tizenegy francia katona kíséretében. Egyikük magasabb tiszt lehetett, a másik három aliszt. A tiszt botra támaszkodott, mert meg volt sebesülve.

Üdvözlét a chilei győzelemért:

Berlin. Chilei győzelem alkalmából az osztrák-magyar és német tengerészeti vezetőség szívélyes táviratokat váltottak.

Elsülyedt norvég gőzösök.

Christiania. Két norvég gőzös angol záró aknán elpusztult. Az angol admirális eljárása miatt nagy az elkeseredés. (Táviroda.)

A bur fölkelés.

Berlin. Reuter szerint Cronje tábornok belement Dewetnek egyik híres kelepcejébe. Cronje trónje elvesztett. Angolok és segítőitársaik vesztéséről hallgat a jelentés.

Aradi polgárok a hadikölcsönért.

(Az első ezer koronás jegyzés. — Levél az Aradi Közlönyhöz. — Egyesületek akciója.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 11.

Az Aradi Közlöny tekintélyes szerkesztőségének

Arad.

Az Aradi Közlöny mai számában kifejezett kívánságának megfelelően van szerkesztésim tudatni, hogy a kibocsátandó hadikölcsön kötvényekből ezer korona értékben jegyzek.

Tisztelettel Rosenberg Arnold, a Weisz és Rosenberg-cég tulajdonosa.

Ezt a bejelentést hálás köszönettel vesszük és adjuk át a nyilvánosságnak. Az első aradi polgár, aki köteleességét mint egész ember sietett teljesíteni. Egy aradi kereskedő, aki a mai súlyos gazdasági helyzetben imo a haza hívó szavára megjelenik és a maga anyagi erejéhez mérten fogyvert, ágyut, meleg ruhát, esőseget, acélos kardot és kötöszert segít vásárolni a lövészárokban fagyoskodó és csak lelkesedésük tüzeinél melegedő hős katonáinknak. Ebből az első ezer koronából kell a sok-sok milliónak felhalmozódnia. Arad kereskedői közül jelentkezett az első példaadó polgár, aki be sem várva a hivatalos aláírási felhívást, már kész az elhatározásával, mert már megértette és átörözte, hogy a kereskedő a mai viszonyok közt jobb üzletet, mint hadikölcsön járadék vásárlást, nem köthet. Arad közép és kiskereskedői, akik talán legjobban érzik ennek a börtalmas háborúnak csapását, akiknek majdnem mind egyike küldött egy neki drága és kedves családtagot a harctérre, akik a sebesültek és itthonmaradottak segítségére legelsőként adták oda nehezen keresett sok-sok koronáikat, akik a moratorium, a drágaság, a forgalomzavar minden hátrányát viselik, Arad közép- és kiskereskedőit nem kell

buzdítani arra, hogy teljesítsék most is hazafias köteleességüket. Büszkének lehetnek arra, hogy az 6 körükből került ki az első aradi polgár, aki a hadikölcsön jegyzők sorát megnyitotta.

Elvárható és hisszük, hogy reményeinkben nem csalódunk, hogy most már tömegesen érkezve hozzánk és napról-napra mindnagyobb számban hozza a posta azok leveleit, akik példaadásukkal kettős feladatot teljesítenek. Jegyeznek és jegyzésre buzdítanak.

Örömmel tudatjuk, hogy Arad szellemi életének élén haladó polgártársaink is amaz első közt vannak, akik a hadikölcsön legfényesebb sikerének garanciáit megteremtik. Varjassy Árpád királyi tanácsos, a Közművelődésiház igazgatója, a Kőlcsey Egylet elnöke és Fábry Sándor dr. az Aosev. vezérigazgatója, az Ujságírók Egyesületének elnöke indítottak mozgalmat a vezetésük alatt álló testületekben, hogy azok vagyonuknak tekintélyes részét a kölcsönjegyzésre felajánlják.

A Kőlcsey Egylet elnöke, aki életét a magyar kultúra és a hazafias eszmék kultúrájában töltötte el, úgy látja, hogy az irodalmi társaság, amelynek élén áll, annyira egybeforrott a magyar társadalommal, hogy annak legbataamasabb megnyilvánulása, energiája legpompásabb kivirágzása elől nem zárkozhatik el. Az irodalom csak úgy életerős, csak úgy husból és vérből való, ha annak minden gondolata, minden sora az egész magyar élet erejétől termékenyül meg. A magyar élet most a harcmezőn művel csudás tetteket, tehát az irodalmat istápoló egyesület, most pénzzel, hadikölcsön jegyzésével a jelenleg legirodalmibb eszközzel és nyelvvél, terjeszti az igazi magyar hazafiságot. Ma a hadikölcsön sikere jelenti a magyar kultúrát, a magyar drámát, a magyar verset. A Kőlcsey-Egylet választmányát ülésre hívta össze annak kiváló elnöke és úgy tudjuk, hogy az egyesület több ezer korona értékű járadék jegyzését fogja javasolni.

Az aradi ujságírók egyesülete, aki Fábry Sándor dr. vezetésével meg tudta nyerni az aradi közönség szimpátiáját és jóakarátát, most azzal hálálja meg azt a sok jót, amit eddig a közönség részéről neki osztályrészül jutott, hogy vagyonának felét, tízezer koronát fektet hadikölcsönjáradékba. Jószágos egyesület lévén, aki beteg és esedeg állásuélküli tagjainak támogatására alapszabályaiban kötelezve van, sajnos, egész vagyonát nem fektetheti ebbe a nagy hasznú hajtó kölcsönjegyzésbe, mert nem tudhatja az egyület, mely tagjai monnek még a jövőben a harctérre, kiknek családjait kell anyagi támogatásban részesítenie. Az egyület választmányja szombaton délután öt órákor tart ülést és akkor határozza el a jegyzést.

Mint már ismeretes a pénzügyminiszter által kibocsátandó aláírási felhívásban meg lesznek jelölve azok a hivatalos helyek, amelyek jegyzést elfogadnak és lebonyolítanak. Mint teljesen mértékadó helyről bennünket értesítenek, a miniszter még elfogadja ama pénzügyezetek jelentkezését, akik a jegyzés helyül bankjukat rendelkezésre bocsátják.

Tisztelettel felszólítja az Aradi Közlöny szerkesztősége az aradi és aradmogyei pénzügyezetek vezetőségeit, hogy akár levélben, akár táviratban, vagy telefonon sziveskedjenek nekünk is bejelenteni, hogy jegyzéseket elfogadnak-e, mert naponta kitogjuk mutatni mindama intézetek és helyek névsorát, akik ebben a hazafias akcióban részt vesznek. Kérjük továbbá azt is, hogy a kölcsön jegyzők névsorát is hozzánk eljuttatni sziveskedjenek, mert ezeket a névsorokat is közölni óhajtjuk lapunk hasábjain.

Elpusztult az Emden.

(Egész flotta vadászott a német cirkálóra. — Harc az Indiai oecánon. — A Königsberg soisa.)

Távirati tudósítás.

Berlin, november 11.

Három hónapig tartó irgalmatlan hajszá után négy ország egyesült óriási hajórajának sikerült végre megtámadnia az Emdent, a legendássá vált német cirkálót, amely milliókra menő kárt okozott az angol kereskedelemnek és bámulatos sikerrel, kapitányának és legénységének rettentetlen hősiességével vadászott az Indiai tengereken járó hajókra. Az Emden elpusztult. Hősies vezetőjéről: Müller kapitányról nincs még hír.

Londonból érkező jelentés szerint az angol admirális részleteket közül az Emdenről és a Königsbergéről. Utóbbi a Pegasus angol cirkáló elleni támadása után kelet-afrikai vizeken gyorscirkálók keresték. Október 30-án a Chatham cirkáló megtalálta a Relidsi folyóban, de hozzáférkőzni a sekély vizen nem tudott. A parton elsáncolt legénységet bíbba bombázták. Ennélfogva a Chatham a folyót a torkolatában elsülyesztett szénszállítóval elzárta.

Az Emdent Kokuszszigetecsoport Keeling szigeténél találta az angol-francia-orosz-japán ausztráliai cirkálók flottája. A legénység éppen partra szállt, hogy a kábelt elvágja. A Sidney ausztráliai cirkáló támadta meg a német hajót. A heves harcban az angoloknak 3 halottjuk és 3 sebesültjük volt. Az Emden kigyulladt. A partra szorult menekülteket minden segítség nélkül részeseztették.

(A Kokusz vagy Keeling szigetecsoport, ahol az Emden hősies harcát befejezték, az indiai oecán déli részén van a Hátsó-india és Ausztrália közti tengeri uton. Az Emden itt nyilván az Ausztráliába vezető kábelt akarta elvágni. A Keeling-csoport huszonhárom kis szigetből áll.)

Az Emden utoljára Pulo Pinangnál tűnt fel, ahol egy negyedik kémény fölállításával felismerhetetlenné tette magát és a kikötőben levő Zemesug 3000 tonnás orosz cirkálót és a D'Iberville francia torpedó elsülyesztette. Ezt megelőzőleg Kalkuta kikötőjét bombázta a német cirkáló. Az Emden szeptember és októberben összesen tizenhét nagy angol gőzöst süllyesztett el 84 ezer tonna tartalommal.

Röviddel azelőtt, hogy az Emden Kalkuttá bombázásával megkezdte tevékenységét, az indiai tengerészeti osztályhoz sürgős drótnélküli távirat érkezett, hogy egy angol cirkáló Singaporeból teljes gőzzel uton van és kilogyott a szent. Küldjünk sietve Diamond Harbour kikötőjébe szentet. Az indiai haditengerészet vezetősége rögtön száz és száz kullit fogadott fel, az East India Railway külön vonatot indított 70 kilométeres gyorsasággal a kikötőhöz. De amikor odaértek hiderült, hogy az egész történet az Emden tréfiája volt, amelynek kapitánya így akarta megtudni, hogy nincs-e a környéken pilóta hajó, a mely esetleg elfoghatja az ő drótnélküli távirátait, másrészt megakartta mutatni az angol hatóságoknak, hogy milyen jól ismeri az angol drótnélküli távirati jelzéseket.

Az Emden hősies parancsnoka Müller Károly fregatkapitány vitézségéért éppen norvég giben kapta meg a vakereszt első osztályát, míg a hajó többi tisztjei és legényei a vakereszt másodosztályát kapták. A legendás hajó másodtisztje Mücke fregatthadnagy, vezető mérnöke Ellerbroek tengerészeti főmérnök. A hajón szolgál mint tengerészeti hadnagy Ferenc József hohenzollerni herceg, a német császár rokona.

A becsület, köteleesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk a nemzeti kölcsönből.

A meghódított Szabács.

— Asszonyok harcolnak a szerb seregben. — Romok a szabácsi főutcán. —
— A déli harctérre küldött tudósítónktól.

Szerbia. Tábort posta 15k

Az Aradi Közlöny mai számában levő érdekes cikke tudósítónknak bár később indult utra, a szeszélyes tábori posta jóvoltából előbb jutott hozzánk és közönségünk elé, mint ez a későbbi eseményekkel foglalkozó.

Ma csütörtökön reggel fél 9-kor indultam el kocsin Rumáról és délután fél kettőkor érkeztem Szabács előhelyére Majur-ba. A kitünő ajánlások segítségével megszerzett igazolványom és Z—r Nándor huszárhadnagy valóban csodás előzékenységi kalauzolása és támogatása révén akadálytalanul haladtam át a már elfoglalt szerb területeken. (A rendkívül érdekes utról és az ezzel összefüggő eseményekről külön cikket írok holnap.) Szabácson tul erős harcok folynak és csak napok kérdése gyors előhaladásunk. A Drinán átkelt csapatunk, melyet P. táborszer-nagy vezet, már egyesült a Száván átkelt és K. tábornok vezette sereggel. A szerbek a legkétségbeesettebb erőfeszítést fejtik ki. A tűzvonalba asszonyokat is állítanak. Az éjszaka lefolyt irtó-zatos harc közben egy fiatal szerb leányt fogtak el katonaruhában. A szerb tűzvonalból állandóan női és gyermek sírások hallhatók. Nagyszerű előnyomulásunk, melynek a szinte nyári, forró idő is kedvez, Sevarice és Szabács között igazán kevés áldozattal járt részünkről. A szerb sereget most már csakugyan körülkerítettük és a vele való elbánás ezután egész könnyen megy.

Majurból egy órai pihenés és ebéd után G. és Z. hadnagyok kíséretében bekocsiztam Szabácsba, a másodszer meghódított szerb városba. Az első, ami fölünk, hogy a határban lévő nagy szerb laktanya szinte sértetlen. A mieink itt most kórházat rendeztek be. A Kamicak patak szintén sértetlen vashídja előtt húzódik el a keskeny sánc, amely Lesnicára vezet. Néhány perc alatt bent vagyunk a sokszor emlegetett Szabács belterületén. Az első hosszabb utca a Jeprem Mova utca, a melynek házai nem sokat szenvedtek a gránátoktól. A rossz kövezetű, de széles utca házainak csak a tetejét rongálták meg lövegeink. Ennek az utcának folytatása Szabács főútja: a Karagyorgyevics-utca. Itt már élénk társul a háború minden borzalmassága. Ez a város centruma. Azonnal szemünkbe tűnik az összerombolt templom. Olyan, mint valami ezer esztendő csonka lovag vár. A templom a Karagyorgyevics-utcát keresztező másik nagy utcában, a Kő-utcában van. A szerb templom körül ebben a két utcában csoportosulnak a legszebb magánházak és középületek.

Ez a két utvonat már egész nagyvárosi képet mutathatott — fél évvel ezelőtt. Aszfalt és kockakő cirádás, modern házakkal. És most? Rom, korom, pusztulás. A templomnak nemcsak a tornya omlott le félig, hanem maga a templomépület is összerombolva, kicsorbult falakkal dülöngél. A Karagyorgyevics-uticában lévő két emeletes város-háza homlokzata beomlott; mellette van a postaépület, melynek a teteje csupa tatóngó lyuk. A tulsó oldalon ismét valami cimeres állami épület. Ez kevesebbet szenvedett. Itt már a mieink rendezkedtek be. Ez a főút a temetőig terjed s itt szép alléval folytatódik a következő községig. Ebben az utcában nyolcvannégy olyan házat számláltam meg, amelynek a falai teljesen beomlottak és csak nagy halmaz kőtörmelék mutatja, hogy ott valamikor épület lehetett.

Az élet, a forgalom azonban még élénkebb most, mint akkor volt, amikor a szerbek parancsoltak itt. Hatalmas katonai táborral alakult át az egész Szabács. Cseh, horvát és kis részben magyar katonák szállásolták be magukat. A tréncsikat a kis mozgó tábori konyhák váltják föl. Katonák kis kocsikat húgnak nyers hussal, nagy marhacombokkal telve. Egy-egy jókedvű legény a fejébe nyom valami bársonnyal díszített női szalmakalapot és vidáman rikoltja:

— Jaj, de elegáns vagyok!

Azután ismét eldobja az utcán heverő romok közé. Az utca baloldalán, (Majurból jövet számítva) kevés az üzlethelyiség s itt gulába rakva állanak a fegyverek, mellettük pedig katonáink pihennek. Némelyik században most osztják ki a menázsit. Jókedvűen falatoznak. Egyszerre csak felugrik a katonai csapatból egy őszes-vöröses szakállú népfelkelő és teli szájjal kiáltja felénk:

— Szerwusz!

Nem tudjuk kinek szól. A népfelkelő szinte a fölismérhetetlenségig szőrös arcú.

— Nem ismeresz?! — szól újra és eszik.

Egyikünk se emlékszik rá, hogy hol találkozott vele az életben, tehát tovább megyünk. Néhány házrommal lejjebb valami vörös paplanon ülnek, guggolnak az egyenruhás fiúk.

— Platt! — szól a kiáltás. Huszonegyeznek és évődnek egymással. Ez Sódic szabácsi ügyvéd háza volt valamikor.

Tovább haladunk a romok között. A Vladimir Petrov kereskedő cég háza mellett valami nagy emeletes épület állhatott. Most már egyetlen oszlopa se ép. A Kraljevó cég háza tökéletesen összerombolva hever. Csak a cégtábla maradt meg a földön sértetlenül. Érdekes, hogy Szabácson milyen sok bankház és ügyvéd van. A főúton látható

még igen sok cipésműhely és fazekas üzlet.

Az egyik bolt ajtaja be volt zárva, amikor a gránát a falba repült. A légnyomás leszakította az egyik ajtót a sarokvasról és az ajtó úgy csüngött a lakattal összezárt vaspánton.

Fölmentünk a Szabácsi Népbank helyiségébe, amely a Karagyorgyevics-uticában van és a 37. számot viseli. A szép, nem emeletes épület nem nagyon sérült meg. Az erkélyét azonban csak a jó Isten kegyelme tartja a leszakadástól. A bankház teljesen üres. Mindent elvittek a menekülők. A Susics-gyógyszertár nagyon visszataszítóan néz ki. A gránát összerombolta a patika minden felszerelését és egy löveg pont a vasszekrény hasát nyomta be. A szomszédos rőfös üzletbe lépünk. Nem tudom kié volt. Teljes fölfordulás és korom.

Beljebb megyünk. Az ebédlő szoba üres, mellette a hálószobában egy réz-ágy áll. Gazdag népek lehetnek. A falakon finom, vörös tapéta roncsai. Igen szép épület lehetett az, amely valami fotografáló cég tulajdonában állott. A sárga színtű, kupolás kis palota nagy városra emlékeztet.

A rombolást szemlélő közönség között magam vagyok jó nadrágos civil. A többi katona és sapkás tréncsík, akiknek sapkáján fehér szám jelzi: melyik trén „vonathoz” tartoznak. (Itt kell megjegyezni, hogy a Száván túli harctéren és egyáltalán szerb területen, kivülem csak a hetek óta itt dolgozó Fényes László tartózkodik a hírlapírók közül. Sok kolléga van azonban Ujvidéken és odaát Boszniában.) A tiszték magyarázzák a rombolás okait:

— A szerbek a legutóbbi hetekben Szabácsból, illetve a Száva partjáról átlóttek Klenák nevű falunkra. Ott állottak a mi tüzeink. Erre mi rémes tüzeléssel válaszoltunk és az eredmény itt látható. A szerb lakosság régen elmenekült innen. Már tudnillik azok, akik augusztusi vizitelésünk után itt maradhattak.

De ugylátszik, a szerbek a mi kivonulásunk után ismét tartósan rendezkedtek be Szabácson, abban a hiszemben, hogy a határozottan impozáns, modern városka örökre az övék marad. Két új ház építését is megkezdték a főúton és az ugynevezett bokréta ünnepelet nemrég tarthatták meg. A vörös téglából épült új házak ormán friss őszi virág nevetett felénk a szakadatlan ágyutűzben.

Amikor ma csütörtökön este gyalog visszatértünk szállásunkra, láncolatosság kezdődött. A Karagyorgyevics-utca egyik földszinti házában van a parancsnok szállása. A le nem tüngönyözött ablakokon és nyitott ajtókat látni, hogyan tanácskozik vezérkarával a főparancsnok. Ennek a „megbeszélés”-nek nagyszerű eredményeiről néhány nap múlva sokat fognak olvasni otthon.

Bolgár Lajos.

Minden magyar ember adjon
:: kölcsönt a hazának! ::

Hódító harcaink Szabács és Krupanj között.

— Mi történt november 8-ikáig? — A szerbek új taktikája. — Egy magasrangú katonatiszt szakvéleménye. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 11.

Százhuszezer katonából álló szerb hadsereget vertek meg csapataink. Az I. és III. szerb hadsereg rendetlen futásban huzódott vissza Valjevó felé. A Krupanj környékén elhelyezkedett seregek voltak ezek és katonai szakvélemény szerint ez az operációnk döntő befolyást gyakorolt a szerb háború további sorsára.

Az Aradi Közlönynek módjában van egy magasrangú katona előadása nyomán a Szabács és Krupanj között vívott ütközetek hiteltelenségét megírni. Nem színes epizódok ezek, hanem szakszerű, az események előkészítését látott és azokat átélte katona rajza, aki természetesen ma még csak annyit mondhat el, ami a jövőnek fentartott operációkra borított fátyolt nem mozgatja meg.

— Tény az, mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának a magasrangú katona — hogy seregeink a megvert ellenség üldözésében elértek a Loznicától keletre fekvő és Krupanjától délre huzódó magaslatokig, az úgynevezett Sokolska-Planináig. Erről egyelőre ennyit. A többi a jövő dolga.

— Hogy milyen módon jutottunk el idáig azt akavom részletesebben ismertetni, mert látnia kell a magyar nemzetnek, hogy Szerbiában operáló seregeink olyan feladatokat teljesítettek, amelyek az egész világ tiszteletére és elismerésére tarthatnak számon.

— A szerbek szeptember elején megszállták a Zvornik és Krupanj közti erősen erősített középmagasságú hegyeket, az úgynevezett Voranja Planinát, és ott rendszeren betonnal kevert földől rettentően erős várakat építettek maguknak. Az ide vezető utak rosszak és elhanyagoltak, a trón számára majdnem használhatatlanok. A megerősített pozíciókat ez az ellenség részére majdnem hozzáférhetetlené teszi, de maguk a szerbek is ki voltak téve annak, hogy az esős idő beálltával nem jutnak az ellenséghez és municióhoz. Számítottunk is erre és az eredeti tervünk az volt, hogy pozíció harcra vesszük fel és hogy úgy mondjam, kibővítsük az ellenséget. Nagyszerű pilótáinknak és kitűnően szervezett hírszolgálatunknak hála, rendkívül érdekes, de egyúttal értékes dolgokat tudunk meg. *Megtudtuk, hogy a szerbek szakítottak az ellátás és élelmezés régi formájával. Nem trón viszi utánuk az élelmet. Ez nem olyan biztos és nem lehet olyan pontos, mint amit ők találtak ki. A szerb hadvezetés rendeltére a harcok közepén levő falvak, városok lakossága, minden egyes háztul jdanos kötelezve van arra, hogy házában egy vágó marhát tartson, ezt takarmánnyal ellátva mindaddig, míg a hadtápvonal parancsnokságtól rendelet nem jön, hogy az állatok összeszedendők és a megjelölt helyre hajtandók. Minden egyes polgár köteles a hadvezetésétől őrzésre neki átadott lisztmennyiséget házában tartani, míg annak beszállítására parancsot nem kap. Ilyen módon nincs szükség raktárakra, nincs szükség eleségirányra. Ha a sereg előre halad, akkor már az előtte fekvő faluban talál élelmet, ha visszavonul, akkor nincs gondja a trónra, mert a hova jön, ott már várják a készletek. A trón csak municiót és csak hadfelszerelési tárgyakat szállít. Így érthető az, hogy úgy a szerbek, mikor a Szerémségbe törtek be, mint a*

montenegróiak, mikor Boszniában voltak, csak marhákat vittek magukkal.

— Ezt tudva, feladtuk eredeti elhatározásunkat és seregeink parancsot kaptak a Voranja Planina elfoglalására. Tízennégy napos küzdelem után, szeptember 22-én foglalták el seregeink a Krupanjtól nyugatra fekvő Jagodina, Erni Vrh és Biljeg magaslatokat. Tízennégy ágyut zsákmányoltunk ekkor. A szerbek számtalan kísérletet tettek, hogy ezeket a pozíciókat visszafoglalják, de sikertelenül, óriási veszteségek árán kellett visszavonulniuk. Azonban ekkor még sem érkezett el az ideje annak, hogy offenzívánkat folytassuk.

— Balkán hadseregünk jó része ugyanis azzal volt elfoglalva, hogy a Boszniába és Hercegovinába betört szerbeket és montenegróiakat kiverje és ezért a Drinától Szerajevó irányába vonult el. A Voranja Planinán maradt relative gyengébb erőknek, míg Boszniában a tisztítás folyt, a defenzívára kellett szorítkozniuk és ennek jól meg is felelték.

— Timok-divízióknak fiaskóval végződött szerémségi betörési kísérlete után Szerbia északnyugati részén aránylag csend volt. Szeptember vége felé Stepanovics Stepa tábornok vezetésével öt szerb hadosztály vonult be a Macsvába és ott a Drina, valamint a Száva mentén megerősített pozíciókat foglalt el. Bosznia és a Szerémség északkeleti részain maradt seregeink egyelőre várakozni voltak kénytelenek és arra szorítottak, hogy egy újabb ellenséges betörést leactellené tegyenek. A Duna flotta ez alkalommal kitűnően viselkedett és bebizonyította, hogy milyen értékes eszköz a folyón védelmi harcban.

— Október közepén kezdtük meg a Macsvában befészelt szerb seregek ellen a támadást. Néhéz harcok után sikerült részt venniük Ravnjánál az erős dróthálóval védett erődökön. Ez október 29-én történt. Néhány nap mulva a Száván és Drinán átkelt seregeink, a szerbek elkeseredett ellentállása ellenére és noha a részben mozsaras Macsva csak nehezen volt járható, előbbre nyomultak és több helységet elfoglaltak. November elsőjén annyira megért a helyzet, hogy rohammal bevehettük Szabács északi szélére lévő és jól elszáncolt szerb hadállásokat. Az ellenség visszavonult és csapataink nyomon követték.

— A szerb sereg ellentállás kifojtése nélkül, déli irányba vonult és fejvesztett menekülő közben elhagyta felszerelését, municiót trónját. Igen sok hadifoglyot ejtettünk. Ellenséges seregeink további folyamán, a sokszoros és állandó harcok ellenére is fáradszón seregünk Szabácstól délre és délnyugatra újból az ellenségre bukkantak, aki itt erősítéseket kapva és jó sáncaiban bízva, újból állást foglalt. A szerbek az oroszok tanulékony tanítványainak bizonyultak. Ők is, mint mestereik, egymás mögött többszörös erős hadállást készítenek és ha az egyiket bevettük, mindig legyen a hátuk mögött menedék.

— Csapataink Szabácsból délkeletre Mischarnál és délnyugatra a Cer Planinán azonnal megtámadták az ellenséget. Pénteken elfoglalták a taktikailag jelentős Mischart, amely a Cer Planina irányában operáló seregünk oldalát veszélyeztette volna és megakadályozta

volna, hogy keleti szárnyunk déli irányban felfejlődhessek. Azt hiszem, hogy Mischart elfoglalása operációnk további befolyására döntő jelentőségű volt. Két ut vezet innen a Cer Planinán át Valjevó felé. Cer Planina elfoglalása most van folyamatban. Hétszáz méter magas hegyhát ez, amely Ljesnicától délkeleti irányban huzódik le és a Macsvából kiinduló előnyomulásnak keresztben fekszik az útjában.

— Ezzel egyidejűleg Voranja Planináról előnyomultunk Krupanjba. Ez ugyyszólván a Cer Planinán álló szerb seregek háta mögött történt meg és az ott elért sikereink kedvővé tették Cer Planinán is a helyzetünket. Rendkívüli nehézségek ellenére — sűrű erdők borítják a hegyeket, sok szikla teszi lehetővé a védekezést — sikerült csapatainknak Loznicától délkeletre huzódó sánccok egy részét rohammal elfoglalni. Ez is pénteken történt. 1500 foglyot ejtettünk, 4 ágyut és 6 gépfegyvert zsákmányoltunk. Vasárnap reggel 5 órakor rohammal vettük be Kostajnik magaslatait. Ennek a fontos helynek elvesztése a szerbeket visszavonulásra kényszerítette.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Kabaré.

Péntek: Jönnék a németek.

* A színház hírei. Jönnék a németek, az idény első nagyszerű új darabja, amelytől a társulat anyagilag és erkölcsileg is nagyon sokat vár, kerül holnap először színre. E darab Berlinben, Bécsben és a budapesti Vigszínházban állandóan tart huzakot vonz. A főszerepeket Keszlorné, Borosnyai, Follinuszó, Dely, Járny, Kiss M., Várnai, Barics játsszák. — Vasárnap délután Tatarjárás és este a Falu rosza körül színre.

* Pszander sláger az Urániában. Ritkán volt része a közönségnek oly hatalmas és oly szép műsorban, amilyennel az Uránia színház kedveskedett tegnap közönségének. Két hatalmas slágert mutatott be a színház, melyek mindegyike egy-egy teljes műsort alkot, vetekednek egymással kiválóság, szépség tekintetében. — Tolbisz Károly temetése az Urániában. Temesvár város nagyszámú polgármesterének temetéséről Temesvár városa sikerült felvételt készített, melyet a szomszédos törvényhatóságoknak küld el bemutatás végett. Az Uránia színháznak jutott az a feladat, hogy a legnagyobb magyar polgármester temetését Arad város közönségének bemutassa. — Leonard háborús karrikaturái az Urániában. A kiváló rajzoló művész két újabb karrikaturáját mutatja be a színház. Az egyik a híres versnek: Jeder Schluss ein Russ, jeder Stoss ein Franzos, jeder Tritt ein Britt, jeder Klapps ein Japs; a másik az U. 9. által elsüllyesztett angol hajóknak sikerült karrikaturái. 5

* Hindenburg hadműveletei. (Új műsor az Apollóban.) Ennek a véres világháborúnak egyik legragyogóbb fejezete Hindenburg hadművelete, amelyet Kelet-Európaországban hajtott végre az orosz sereg ellen. Molnár Ferenc sok színnel és megkapó melegséggel írta meg Hindenburgnak ezt a fényes haditényét. A béke idején folyton azzal foglalkozott, hogy ha majd kitör egy orosz-német háború, miként kellene beszorítani az ellenséget a mazuri tavakba. A háború eljött s az öreg német generális megvalósította régi álmát. Tónkreverte a betört orosz csapatokat s az ellenséges földön tovább üldözte azokat. Valóságilag legendaként emlegetik az emberek Hindenburg csodás hadműveleteit, amelyeket a kinematográfia is megörökített a história számára. A szenzációs háborús filmet az Apolló-színház elsőnek szerezte meg s csütörtöki új műsorán bemutatja. Ugyanakkor a német flottát is megismerhetjük eredeti főlvételekben. A csütörtöki új műsor többi számai is csupa sláger. A sors keze egy grandiózus amerikai dráma, amely bizonyára nagy tetszést fog aratni. A „Rendkívüli kiadás” egy nagyon ötletes Vitagraph-vigjáték, amelyben Costello játsza a főszerepet. 8

Németvilág a belga fővárosban.

— Brüsszel ötmillió frankos büntetése. — Az álomban élő belgák. — Katonai hivatalok a középületekben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Néhány nap előtt rövid távirati tudósítás adta hírül, hogy a németek a megszállott belga fővárosra, Brüsszelle sulyos pénzbüntetést vetettek ki. Egy nagy német lap brüsszeli tudósítója most részletesen elmondja, hogy mivel szolgáltak rá a brüsszeliek a büntetésre.

— Max brüsszeli polgármester eltávolítása és Glatz várába internálása után a belga főváros rendőri főhatalma a megmaradt öt városi tanácsosra szállt át. Kezdetben nem volt semmi baj az így vezetett rendőrséggel, csak akkor támadtak bonyodalmak, amikor a német katonai hatóság energikus intézkedéseket követelt az akkor még belga kézen levő Antwerpenben megjelent Le Matin és Le Métropole és a genti La Flandre Libérale című lapok brüsszeli terjesztésének megakadályozására. Amikor a német csapatok Antwerpen is, Gentet is elfoglalták, ezek a lapok természetesen megszűntek, de helyettük a brüsszeli utcákon sokszorosító gépen előállított kézírásos lapocskákat kezdtek terjesztani, amelyek angol és francia lapokból kivonatolt rémmesékké váltak telve. A brüsszeli német katonai kormányzó több detektívot rendelt ki ezeknek a hazug és rémisztő nyomtatványoknak az elkobzására és az árusítók letartóztatására. A detektívek éppen a börzeépület előtt tetten érték néhány rikkancsot, de mikor ezeket elakarták fogni: a tömeg rájuk támadt és ebben két egyenruhás brüsszeli rendőr is segédkezett, a csöcseléknek. A két rendőrt azután kinyomozták és három, illetőleg öt évi fogságra ítélték el és hogy a város rendőrei részéről a német katonai hatóság ellen intézett támadás meg ne ismétlődhessen: Brüsszelle öt millió frank adót róttak ki büntetésből. Az öt milliót november tizedikéig kellett lefizetni. A brüsszeli rendőrök nagy részétől elszedték a fegyvereket és szigorú parancsot adtak nekik, hogy ezentúl minden német tisztet katonásként üdvözljenek. A főváros belga polgári vezetőinek azonkívül értésére adták, hogy ha még a legcsekélyebb ellentállást tanúsítják a német katonai hatóságokkal szemben, úgy hivatalukból elmozdítják őket.

Brüsszel német katonai kormányzója von Lüttwitz tábornok egyébként nemcsak energikusan tud föllépni ott, ahol szükséges, hanem jószívűen is gondoskodik a brüsszeliekről. Iőwenből, Antwerpenből élelmiszereket szállított az éhező brüsszeliek számára és az élelmiszereket csak a német hatóságok felügyelete alatt normális áron lehetett árusítani. Ugyancsak nagyon jóakarattal kezelte Lüttwitz tábornok a brüsszeli fegyverforgatásra alkalmas belga polgárok ügyét. Ezeket tulajdonképpen hadifoglyokként szállíthatta volna Németországba, de megengedte nekik, hogy állandó jelentkezés kötelezettségével Brüsszelben maradhassanak.

A német uralom alatt levő Brüsszellel érdekes képet fest Scherl Ervin magyar haditudósító, aki rövid idő előtt látogatta meg a belgák fővárosát.

— A világháború csodái közé tartozik Belgium, ez a modern kulturállam, amely márhonnapra úgy változtatott tulajdonost, mint egy részvénytársaság, amely hét millió polgárával

egyszerre megszűnt önálló lenni. A németek azonban itt is megmutatták nagyságukat. A meghódított Belgium katonai, politikai és gazdasági kezelése egyike a legszebb tetteknek az eddigi hadviselésben. Milyen a meghódított Belgium? Megkísérlem, hogy képet fessek róla úgy, ahogyan láttam. És mondhatom, hogy ennek a képnek egyes részei vannak olyan érdekesek, mint egy harctéri tudósítás.

Brüsszel utcáin nyüzsögnek az emberek. Köztük német tiszték. Minden kétszáz lépésre két német katona. És a nyolcszáz ezer lakosú belga főváros még mindig valami különös tranceban él. Idegenek találják magukat saját városukban. Egész életük, hangulatuk, hangjuk elcsendesedett. Szinte suttogva beszélnek az utcán és óvatosan néznek körül. Ugy látszik, mintha rejtegetnék gondolataikat. Két porosz tiszttel megyek végig az utcán. Alig törődik velünk valaki. Lopva lesem a járókelők tekintetét és látom bennük föl-villanni a titkos gyűlöletet. De a porosz tiszt acélszélből van és nyugodt, öntudatos elszántságáról lesiklik a gyűlölködő pillantások tőre. És ez rendjén is van így. A belgáknak szükségük van arra, hogy tartsonak egy hatalmas erőfől: a németek erejétől. Ez megfékezi a bennük lappangó vadságot, amelyről a brüsszeli lakosság elég bizonyosságot tett az idegenek ellen a háború első napjaiban elkövetett brutális és alávaló merényleteivel.

Csak a nagy szállodáknál látszik igazán, hogy Belgium és Brüsszel katonailag meg van szállva. A Gare du Nord terét rendőrség zárja el. A kordonon túl csak német katonák juthatnak. Számtalan autó és rengeteg német tiszt nyüzsög a téren. Egyesek most érkeztek a szállodák elé, mások pedig éppen indulóban vannak ismeretlen cél felé. Micsodantalan fölhangzik az a hármass autókürtjel, amelyet békeidején csak a német császár autója használ. A legtöbb autó egyenesen a harcterről jön és oda rohan ismét vissza: Ypern, Dixmuiden, Nieuport, Lille vidékére. A harc frontja Brüsszellel mindössze 125 kilométerre van. Szakadatlanul jönnek és mennek a száguldó autók. Zihálva gördülnek a szállodák elé és a csatater prától fedett tiszték ugranak ki az autókából. A nagy háború ritmusa itt lüktet előttünk.

Itt lakik a szász király is, aki éppen visszatért a frontról, ahol szemlét tartott. Kísérőjét magasrangú tiszték alkotják. A királyéval szomszédos lakosztály Ernő Gánther schleswig-holsteini hercege, a német császárné bátyjé. Sok-sok, a csaták hőstetteiben híressé, ismertté vált tábornok van a szálló lakói között, többek közt itt tartózkodik Antwerpen ostromlója és meghódítója Beseler generális is. A világtörténelem eseményei dőlnek el itt Brüsszel híres terén. Egyelőre azonban csak a külsőségeket láthatjuk. Autó zakatol a Palace szálló elé és az autóból egy vezérőrnagy siet egyenesen a vezérkara körében levő szász királyhoz, akinek sürgős jelentést hoz a frontról. Mit jelent, milyen fordulatot visz a jelentésre kapott válasz: ki tudná ezt megmondani? Tisztek érkeznek, akik három órával előbb még a csatafrontban

harcoltak. Most villásreggeli fogyasztanak a brüsszeli szálló csillogó éttermében: azután újra vissza a száguldó autókra a csatába, ahol — úgy lehet — hősi halál várakozik rájuk délután...

Amint keresztül-kasul járok a város-utcáin a királyi palota elé jutok. Albert király pompázatos házából — ki tudja, merre van most a gazdája — sebesült kórház lett. A királyi termekben sebesült német harcosok pihennek. Ugyancsak kórház lett a belga akadémia palotájából is. Az igazságügyi palota jobboldali bejárója viszont, amely béke idején nagyon díszes és ékes lehetett, most arra vall, hogy az épületben hatalmas istállót rendeztek be a németek katonai lovaik számára. A palota előtt nehéz német ágyu mereszti torkát a mölyebben fekvő régi alsó város felé.

A Weststraatnak, vagyis a Rue de la loinak azt a részét, ahol a belga parlament és a minisztériumok épületei állanak bátran nevezhetjük a nagy háború története egyik lapjának. Innen igazgatják az elfoglalt Belgiumot. A parlamentben székel a német katonai kormányzó és a bejárat két oldalán két német ágyu őrködik, mint hűséges házórdó kutyák. A bejárat különben teljesen el van zárva, csak katonai igazolvánnyal lehet a kordonon túl jutni. A kapu alatt, az előcsarnokban nagy kettős fölírás:

Les sénateurs sont à parler à partir de 2 heures

Nyomban alatta szerény német táblácska:

Első ajtó jobbra: 59. pót-űteg.

A francia és német felírások a legtarkább összevisszaságban váltakoznak. Egyik helyen például ez olvasható:

Boite à lettres pour les députés.

A fölírás alatt hosszú lista függ, amelynek ez a hatalmas betűkkel írott német sor a bevezelése:

A közetkező házakat tilos a katonáknak felkeresni.

Brüsszel katonai kormányzója von Lüttwitz tábornok a belga szenátus elnökének disztermében lakik. Régi hollandi mesterek képei, értékes bronzok, sévresi és limogssi porcellánok díszítik a selyemmel és brokáttal bevont termet: K. hadnagy, a Brüsszelen átvonuló katonák szállásmestere a belga miniszterelnök empire stílusú szobájában rendezte be hivatalát. A derék szállásmester leveleit ilyen fölírásu meritett levélpapírra írja: *Ministère des Travaux publics.*

A külügyminisztériumban és a földművelési minisztérium palotájában a polgári kormányzó és a polgármesteri hivatal helyezkedett el. Katonák, tiszték, futárok jönnek-mennek, autók robognak a paloták elé. Lázasan folyik a munka. Schlafrat dr., az új polgármester hivatalában megfordul egész Brüsszel népe.

Senki ne maradjon el a nemzeti kölcsön aláíróinak hadseregéből!

Naptárhirdetőink

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az ideán is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyre való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Przemyslt újból körülzárták az oroszok.

← Középgalíciai visszavonulásunk. — Szerb hivatalos jelentés a vereségekről. Az orosz török háború. —

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Konstantinápoly, november 11.

Budapest. A főhadiszállásról jelentik: Északkeleti hadszíntéren hadműveletek tervszerűen és ellenség által meg nem zavarva bonyolódnak le.

Oroszok Közép-Galiciának részükről önként kiürített területen Alsó Wyslokán átkelve Rzeszowon át Liskó környékén előrenyomultak.

Przemysl ismét körül van zárva.

Stryj völgyében egy ellenséges csoport egy páncélvonat tüze és megsebesítésszerűen fellépő lovasság elől nagy veszteséggel menekülni volt kénytelen. Hőter vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A cár a sebeci terek közt.

Pétervár (Hivatalos). Miklós cár november nyolcadikán Cholmba érkezett. Az ott épült sebeci tereknek emlékművet osztott ki az uralkodó.

Orosz mese Hindenburg elfogásáról.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti: A külföldi sajtó az orosz vezérkar jelentései alapján híreket közöl Hindenburgnak és vezérkarának, valamint odaosztott porosz-szász hercegeknek elfogásáról. Hivatalosan koholmányoknak konstatálják ezeket a híreket. (Táviróda.)

Orosz hadikölcsön.

Pétervár, november 11. (Rómán át.) A pénzügyminiszter egy hadiadóra vonatkozó törvényjavaslat kidolgozásán fáradozik és már előterjesztette ezt a kormánynak.

A szerbek beismerik súlyos veszteségeiket.

Szófia. Nisből írják: A szerb főhadiszállás jelenti: November ötödikére virradó éjjel, Szabácstól délkeletre az ellenség óriási erővel megtámadott. Hatodikán folytatta tüzelést a borajaci, gucsovi és jagodai pozícióink ellen. Súlyos veszteségeink voltak.

Szófia: A bolgár táviróda jelenti: Ujabb macedonok érkeztek, akiket a szerbek besoroztak. A magyarok Szabácsnál elfogták azután szabadon bocsátották és utazásával allajva Bulgáriába küldték ezeket.

Támadás készül Cattaro ellen.

RÓMA: Antivári: Cattaro ellen erőlyes flottaakció van készülében. Antivári hemzseg francia katonáktól. Podgoricában erős francia Marconi állomást létesítettek. (Táviróda.)

A török-orosz háború.

Pétervár, november 11. (Rómán át.) Az orosz főhadiszállás jelenti november 7-én: A Fekete-tengeren nincs semmi változás. A kaukázusi hadszíntéren az utóbbi huszonnégy órában hasonlóképen nem történt semmi jelentősebb esemény. Kaukázusi hadseregünk azon fáradozik, hogy felszabadítsa azokat a területeket, amelyeket kisebb török csapatok elfoglaltak. Az a hadoszlop, amely Bajazidot megtámadta, megszállta ezt a várost és ezt megelőzően Bazirgannál mérték össze az orosz és török előcsapatok az erejüket.

Oroszország Románián és Bulgárián át akar csapatokat szállítani.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitungnak jelenti Konstantinápolyból: Az orosz kormány Bukarestben és Szófia-

ban orosz csapatok Románián, illetve Bulgárián át való szállításának megengedését kérte. (Táviróda.)

Erzerumnél lesz a nagy csata.

Stockholm, november 11. A Dagblad szeptempertvári tudósítója jelenti november 5-éről:

— Az oroszok száz angol mértföldnyi széles frontban vonultak fel a Kaukázusban a törökök ellen. Az első nagy csata Erzerum közelében várható, ahol a törökök hadosztályait összpontosították. Orosz katonai körökben a törökök rendes hadseregének erejét a Kaukázusban kilenvenezer emberre becsülik, amelyhez még huszezer irreguláris kurd lovást kell számítani. A kaukázusi hadsereg főparancsnoksága orosz értesülés szerint Liman von Sanders volt német tábornok.

Pestis az orosz seregben.

Szmirna. Az oroszok szedett-vedett kaukázusi hadseregében pestis esetek akadtak.

Anglia Ciprust adja Görögországnak a fegyver és támogatásért.

London: Anglia Görögországnak 40,000 főtől csapat Egyiptomba való küldéséért Ciprus szigetének kivűt Dedekeant is odaígérte. (Táviróda.)

Montenegró hadüzenete.

Budapest. A Bul. Tud. jelenti Konstantinápolyból: Montenegró Törökországnak hadat üzent. Ez a hadüzenet felesleges volt, mert Törökország Montenegróval a balkán háború óta sohasem folytatott béke tárgyalásokat.

Aki nincs a harctéren: pénzével harcolhat a hazáért!

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Tanukihallgatások a nagyváradi gyilkosok pörében. A Nagyváradon halálraítélt Kurpás György és Cson Anna bűnpörének mai esküdtszéki tárgyalásán a tanukihallgatásokat folytatták. Több lényegtelen tanuvallomás után az elsőrendű vádlott leányának vallomásra került sor, aki a védelem szempontjából nagyfontosságú kijelentéseket tett. A tizennégy éves fiatal leány a keresztkérdések alatt is világos és biztos feleleteket adott, amelyek szerint Palle Grigor, az egyik áldozat csak egy-két órával rosszulléte után itta meg azt a pálinkát, amely állítólag arzént tartalmazott. A tanukihallgatásokat holnap folytatják és valószínű, hogy a bizonyítási eljárás holnap estig befejeződik.

H I R E K.

— A főváros tíz milliót jegyez a nemzeti kölcsönből. Budapest székesfőváros közgyűlése ma délután tartott ülésében a hadikölcsönre tízmillió koronát szavazott meg.

— Az Aradi Közlöny zászlója aradi katonáknak. Az aradi háziezrednek egy harcokészülő csapata fordult az Aradi Közlönyhöz azzal a kéréssel, hogy emlékül egy zászlót adjunk át nekik. Mint már többször, úgy most is a legnagyobb készséggel teljesítettük derék katonáink kívánságát. A katonák küldöttei ma délután vették át szerkesztőségünkben a zászlót azzal a fogadalommal, hogy azt hiven megőrzik és diadallal hozzák haza.

— Az Osztrák-Magyar Bank és a hadikölcsön. Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank mai kommunikéje jelenti, hogy a hadikölcsön jegyzésre felvett lombardkölcsönöket leszámítási kamatlábon nyújt.

— A pétervári török nagykövet hazautazása. Budapestről jelentik: Szahr-Eddin bég, volt szeptempertvári török nagykövet tegnap este Budapestre utazott hazafelé.

— Aradi középiskolák a Kölcsey zsurikon. A Kölcsey Egyesület felolvasásait rendező bizottság a múlt évben megkereste az aradi középiskolák: főgimnázium, főreáliskola, kereskedelmi akadémia, felsőbb leányiskola, román leányiskola és polgári leányiskola igazgatóit, hogy intézeteik felsőbb osztályu növendékeit, akik a Kölcsey Egyesület előadásait megérlik, aziránt érdeklődnek, buzdítsák az előadások látogatására. A rendező-bizottság egyuttal igazán méltánylást érdemlő előzőekenységgel gondoskodott arról is, hogy az előadások látogatása anyagi áldozattal ne járjon a fiatalságra nézve. A múlt szezonban tartott nyolc előadást a középiskolák tanulói egy koronáért látogathatták, tehát egy-egy vasárnap délután szórazkoptató és hasznos előadását 12 fillérért hallgathatták végig. A Kölcsey Egyület idei zsurkjának sorozata — mint azt a ma közzétett részletes program mutatja — Vészi Margit november 22-i nagyszabásu megnyitó előadásával veszi kezdetét és mindvégig a mindnyájunkat érdeklő, lelkesítő háborus események hazafias ismertetésével foglalkozik. A középiskolák növendékeinek a Kölcsey Egyesület ezidén is megadja azt a kedvezményt, amelylyel a múlt évben megkönyvitette számukra az előadások látogatását és hihető, hogy az intézetek igazgatói — mint legtöbben már a tavalyi zsuroknál tették — megértő buzgalommal sietnek az egyesületet hazafias missziójában támogatni.

— Hősi halált halt gyulai honvédtisztek. A galíciai harcokban hősiesszen harcolt és sokat vesztett a gyulai honvédegyezred is, amelynek katonái közt sok az aradi. Az ezred tisztikara most négy elesett vitéz bajtárs haláláról adott ki gyászjelentést. Még szeptember elsején a kulikovi csatában esett el vitézül harcolva Döme Gyula honvédszázados. Ugyanott vesztette életét Kovács Béla a 2. honvédezed hadnagya is. Szeptember 11-én a janowi erdei ütközetben maradt holtan a gyulai honvédtisztek sorából Szabó Béla tartalékos hadnagy és október 18-án a przemysli körnázban halt meg Buthy Lajos honvédfőhadnagy, aki a przemysli hősi harcokban kapott halálos sebet.

— A kedves bajtárs emlékéért — írják a gyulai honvédezed tisztjei — mindig kegyelettel fogjuk megőrizni, neve a hazaszeretet, hősi vitézség, szent kötelességteljesítés ragyogó példaképeként fog élni ezredünk történetében örökké.

— Tilos fizetni angol és francia polgároknak. A minisztérium a háboru esérére szóló kivételes intézkedésekről alkotott felhatalmazás alapján megtorlasképen elrendelte, hogy további rendelkezésig tilos a brit birodalomnak és Franciaországnak, ugyancsak ez államok gyarmatainak és külbirtokainak polgárai, továbbá az említett területeken lakó személyek részére készpénzzel, váltóval, csekkel, utalvánnyal, vagy más módon fizetést, akár közvetlenül, akár közvetve teljesíteni, valamint készpénzt, vagy értékpapírt az említett területekre, akár közvetlenül, akár közvetve kiszolgáltatni. Ez a tilalom azokkal a jogutódokkal szemben is hatályos, akik a követelést 1914. évi augusztus hó 13. napja után szereztek meg. Az óvási határidő ezeknél további rendelkezésig meghosszabbodik.

Nem esnek a rendelkezés alá a magyar szent korona országaiban, vagy az Ó Felsége uralkodása alatt álló többi országokban és tartományokban teljesített fizetések és egyéb szolgáltatások, ha ugyanezek a területeken állandóan lakó brit, vagy francia állampolgár részére történik, vagy ha azok brit vagy francia állampolgárnak ugyanezek a területeken folytatott kereskedelmi vagy ipari üzletéből vagy gazdaságából származó követelésére vonatkoznak.

Aki a tilalom folytán fizetést nem teljesíthet, a tartozása tárgyát szolgáló készpénzt, vagy értékpapírt a hitelező javára a m. kir. postatakarékpénztárnál Budapesten, vagy az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézeténél teljesítés hatályával letétbe helyezheti. Aki a tilalmat megszegi, az ellen a kereskedelemügyi miniszter és a pénzügyminiszter együttes intézkedéssel ötvenezer koronáig terjedhető rendbűrséget szabhatnak ki, de előbb nyilatkozatra adnak neki alkalmat. A jelen rendelkezés rendelkezésait a jogi személyekre megfelelően kell alkalmazni.

— Adományok. A Deák Ferenc-utcai tartalékkórház vezetősége hirteligen nyugtazza a hozzá eljuttatott adományait a következő adakozóknak: Kalmár N., Girsch Berta, Vörös Kereszt varreda, Ilies testvérek, Nagy Mária, Lázár Kornélné, N. N., Blazsovszkiné, Hamzsa Ágoston hódobodrogai zárdafőnök, több aradi román hölgy, Balassa Györgyné, Urbán Iván báró főispán, Tagányi Gusztávné, dr. Mogáné, Fábry Sándor dr., Koromzay Frigyes, Litsék Ákos dr., Zelenski Róbert gróf, Zoltai Mátyásné, Lugosán Trifon, Arató Sándorné, Suesiu Jánosné, Ottlaka községből Tuzik Oktávia gyűjtése, Schwartz Fridoliné.

— A hős aradi zászlós halála. Megirtuk, hogy a hősi halált halt Győrössy Endre tartalékos zászlós utolsó leveleit egyik bajtársa, Sch. hadnagy írta meg a súlyosan sebesült fiatal aradi tiszt helyett. Sch. hadnagy, akit sebével most Hódmezővásárhelyen ápolnak, a következőket írja nekünk:

— B. lapjuk f. hó 9. és 10-iki számában fájdalommal értesültem Győrössy bajtársam haláláról. Szegény fiu sokat szenvedett. Együtt kötöztek be bennünket a patak malomnál. Egy vöröskeresztes kocsiban utaztunk a legközelebbi helyiségig, én irtam utolsó leveleit, együtt vitték bennünket parasztszekéren Buzoviskóról Turkáig, a legközelebbi vasutállomásig. Ott kordággal együtt tettük a vasuti kocsiba a utazott Ungvárig, ahol kórházba vitték. Ezt csak azért jegyzem meg, mert tévesen jutott b. lapjukba, hogy „lőháton” vitték Győrössyt. Akit olyan súlyosan sebesített meg a golyó, hogy mozdulni sem tudott, még gondolni se lehet, hogy lőháton vitték volna tovább! Ezt a tévedést, megérdemli a hadsereg, hogy helyreigazítsák.

— A Vörös Kereszt királyi biztosa Lippán. Csekonics Endre gróf, a Vörös Kereszt egyetemes királyi biztosa szemleutjában adlátusa Széchenyi Emil gróf és Farkas László dr. kíséretében tegnap megérkezett Lippára, ahol fogadására megjelentek Joanovich Sándor Temesmegye kormánybiztosa, Zelenski Róbert gróf titkos tanácsos, Manassy György báró. A királyi biztos megtekintette a gróf Zelenski Róbertné enöksége alatt működő lippai fiók által átvett és nyolcvan sebesült katona ápolására szolgáló kórházat, a Notre Dame zárdában berendezett ötven, és a Magyar Király vendéglőben fenntartott 100 ágyas kórházat, és legteljesebb megelégedésének adott kifejezést a tökéletesnek talált rend, kifogástalan kórházi és műtő berendezés, az ápolás és ellátás felett, és a központ elismerését tolmácsolta, hogy Lippa nagyközségben egyedül 230 sebesült állandó ápolására szolgáló tökéletes egészségügyi berendezések vannak. Krenner Zoltán dr. egyetemi megbízott kalauzolása után Máriaradnán megtekintette a Mairovitz Mór és fiai cég által fenntartott kórházat, ahol a cégtagok előtt fejezte ki a királyi biztos köszönetét, majd a Zelenski gróf által Temesújfalun fenntartott kórházat. A szemle délutánig tartó befejezése után a királyi biztos és kísérete tiszteletére Zelenski Róbert gróf temesújfalui kastélyában ebéd volt. Este a királyi biztos Kolozsvárra utazott szemleutjának folytatására.

— Aradi tiszt a macsvai harcokban. Bauer Károly kereskedelmi tanácsos egyik fia, aki a déli harctérről már több érdekes írást küldött, ma érkezett levelében ezt írja:

— Kedves szüleim! Szívet bennünket az uristen és szép időt adott most, hogy győztesen előrehaladjunk. Valóságos nyári napsütésben masírozunk. Századomat Szabacstól délre 15 kilométernyire, Ravnánál pihentetem. A Macsvát elfoglaltuk, vége az ingoványnak, most jönnek a hegyek. Ne nyugtalankodjatok, ha ezután nem kaptok felülm oly gyakran hírt, mint eddig, de most mélyen behatolunk Szerbiába és bizony a postánk bizonytalan lesz. Most újra kezdődik a tánc. Ágyúink már dolgoznak a fejünk felett, nehéz ütegeink lövégei, — a légénység Samunak hívja őket — úgy fűtyülnek, mint a kocsolya a jégen. Hőla isten a légénységem úgy harcol, mint az orosz-lánok, három hónap alatt egyetlen egyszer sem vonultunk vissza, minden rohamra sikerült századomnak és valósággal kéjjel üldözzük az ellenséget.

— Adományok az aradi Vörös Keresztnek. Elás Armin nagykereskedő és neje 400 koronát, Elás Béla dr. pedig 200 koronát küldött a Vörös Kereszt céljaira. Az Apolló színház az aradi Vörös Keresztnek 250 koronát küldött. A felsőbb-leányiskola növendékei rajban 250 meleg ruhadarabot küldtek a Vörös Keresztnek. A felsőbb-leányiskola adományával együtt érkezett a Vörös Kereszthez Berkovits Jolán, Engel Gyuláné, Lakatos Jenőné és Perzsa nővérek meleg ruhadománya. Az adományokért ezúton mond köszönetet Vásárhelyi Janka elnök.

— Halálozás. Schweger Lajos nyugalmazott községi jegyző november 10-én este 9 órakor 57 éves korában Aradon elhunyt. Teme-tése a Zsófia-utca 9. házból november 12-én délután fél négykor lesz. Halálát fiai, Schweger Lajos dr. és Schweger Béla, valamint nagy rokonság gyászolja.

— Agyonlőtt német tiszt. Londonból jelentik: A kémkedés miatt fogva tartott Lody Károly német tengerészisztet, akit a háboru előtt letartóztattak, agyonlőtték. A kivégzésnél bátran viselkedett, nem engedte szemét bekötöni.

— Aradi tartalékos tiszt orosz hadifogságban. Reusz Mór aradi esztendőnek legfiatalabb fia, Rácz József, aki mint tartalékos kadett vonult az északi harctérre, augusztus vége óta nem adott életjelet magáról. A családban, amelynek most öt tagja katona, érthető izgatottsággal vártak hírt a fiatal ember sorsáról, míg most végre levél érkezett tőle. Az orosz hadifogságból írt levél, amely Olaszországon keresztül jutott Aradra, így szól:

— Kedves jó szüleim! Tudatom, hogy jó vagyok. 26-án Galiciában egy ütközetben megsebesültem és azóta orosz kórházban vagyok sajnos, hogy orosz kórházban, tudniillik az ütközet után egy nappal a mi kórházunk, ahol én feküdtem orosz kézre került és minden ember foglyul esett. Most jól benn vagyok Oroszországban, Rostov nevű városban. Kórházban fekszem, nagyon jól bánnak velem, kapunk enné-inni bőven. Legyenek csak nyugodtak édes jó szüleim, én háboru után haszn fogok térni. Egyelőre orosz hadifogoly vagyok több társammal együtt. A viszonyok mindentől ölel és csókol fiuk József.

— Hazaérkezett sebesült aradi tisztok. Háziradunk hős tisztjei között is elismeréssel emlékeztek meg az északi harctérről már elhunyt hazatért tisztok és katonák két fiatal tartalékos tisztről, akik utóbb már májdnem egyedül maradtak az egyik század tisztjei közül. A két fiatal tiszt, akiknek bátorságáról annyit tudnak beszélni a hazatérők, végül is nem kerültek ki a csatater hőseinek sorából: megsebesült mind a kettő. Az egyik: Dömötör László vérszi mérnök már a múlt héten hazaérkezett Aradra és most odahaza ápolják gondos szaktáborban. A másik vitéz tartalékos tiszt: Kovács Antal zászlós megsebesüléséről szintén megjött pár napok előtt a hír édes apjához, Kovács Vince kulturális tanácsoshoz. A hír szerint Kovács Antal zászlós a nyakán sebesült meg súlyosan. A golyó elől, közvetlenül a lövés mellett fordult a nyakán és hátul a kinyitott alatti jött ki. A súlyosan sebesült aradi tartalékos tisztet egy dunántúli város kórházába szállították, de aggodó édesapja érte ment és tegnap este hazakötötte Aradra a csataterben megsebesült bátor fiát, akit most odahaza ápolnak és gyógyítanak.

— Alapítvány. A német Hegyi Albertné nevét viselő alapítványra, a ravatalára szánt koszoru megváltásánál eddig a következő adományok történtek: Aradi Általános Takarékpénztár 50 korona, Aradi Kereskedők Takarékpénztár 50 korona, Knafel Lajos, Adler Andor, Tisch Mór dr. és neje 30—30 koronát, Faragó Rózsa és neje, Rosenfeld Hermann és neje, Kappich Zsigmond és neje, Löwy Mór és neje, Szilgyó Pál és neje 20—20 koronát, Kohn S. N. és neje 15 koronát, Glück Dezső és neje, Hubert József és neje, Lengyel Tivadar és neje, Heltzer Miksa és neje, Berger Albert és neje, Jellinek Henrik dr. és neje, Földes Soma és neje, Schwarz Testvérek 10—10 koronát. A kik a kegyeletes gyarapítványt adományaikkal, vagy koszoru-megváltással alapítani akarják, szíveskedjenek ezen összeget Kappich Zsigmond urhoz, Arad juttatni.

— Árverés a pályaudvaron. Arad állomáson a raktárhelyiségben november hó 10-én, délelőtt 9 órakor a következő tárgyak: cséplőgép, posztóanyag, használt ruhanemű, papíracsó, iskola-táska, pálinka, aether-olaj, stb. 400 kg. korlá nyilvánosan, bírósági eljárásom kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnal elszállítás mellett kerülnek elárverezésre.

— A katonák meleg ruháira adakoztak: Klein Miksáné 10 korona, 5 hósapka, 5 pár érmelegítő. Szilágyi Magdi 2 korona. Steigenwáld Pazi 5 hósapka, 1 pár térd és 2 pár érmelegítő. Kövér Béla 20 korona. A Mihály-utoai állami elemi iskola 11 nyak védő, 19 mell és hatvédő, 12 pár érmelegítő. Szatmári Mihályné, 1 meleg ing és 1 nagy szőrme. Vétsei Jenőné 6 hósapka, 6 pár érmelegítő, 25 hasmelegítő, 25 pár kapca. Kiss Jánosné 4 meleg alsó nadrág, 1 szőrme. Köszönet az adományozóknak. — **Dr. Múlek Lajosné,**

— Az aradi turista-egyesület választmánya november 13-án, pénteken délután 5 órakor saját helyiségében (Kulturpalota Maros-parti oldalán) rendes ülést tart. A választmány tagjai tisztelettel felkéretnek, hogy a külön meghívástól ezúttal eltekintsenek és az ülésre minél teljesebb számban megjelenjenek szíveskedjenek. Az ülés tárgysorozata: 1. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése. 2. Pénztári jelentés. 3. Jövő évi közgyűlés előkészítése. 4. Tisztviselők helyettesítése. 5. Indítványok.

— Adományok a hadbavonuló katonáknak. Az Oltáregyesület vezetőségéhez a hadbavonuló katonaság részére újabb a következő adományok érkeztek: Özv. Boros Bénéne adott 12 hósapkát; Özv. Jakabffy Zoltánné 13 hósapkát és 25 pár érmelegítőt; Lőcs Rezsőné 11 inget, három alsónadrágot, 1 törülközőt, 11 pár harisnyát, 26 zsebkendőt, 2 lepedőt, 7 karfelkötőt, 10 haskötőt, 8 pár kapcát; Steiner Ferencné 6 inget, 3 zsebkendőt, 6 hósapkát, 10 haskötőt, 5 pár kapcát, 6 pár térdmelegítőt, 6 pár érmelegítőt és egy vízhatlan cipőbetétet; Hönig Frigyesné 5 inget, 5 pár kapcát, 5 hósapkát, 5 pár érmelegítőt, 5 pár térdmelegítőt; Dániel Etelka 2 koronát. Egy gyűjtés eredménye 32 korona. Az aradi minorita rendház adománya 600 korona. A nagylelkű adományokért hálás szívvel mond köszönetet az Oltáregyesület elnöksége.

— Köszönetnyilvánítás. Schwartz Testvérek cég Hegyi Albertné ravatalára szánt koszoru megváltása fejében az izr. árvaház részére 10 koronát adományozott, melyért hálás köszönetet mond az elnökség.

Schwarz Testvérek cég Hegyi Albertné ravatalára szánt koszoru megváltása fejében 10 koronát adományozott az aradi izraelita kiházasító egyesületnek, mely adományért ezúttal mond hálás köszönetet Kohn S. N. elnök.

— Az Aradi Kereskedők Köre tudatja tagjaival, hogy a kör könyvtára f. évi november 31-től kezdve minden pénteken este 9-10 óráig a tagok rendelkezésére áll. Az elnökség.

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe: Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A leggyorsabbtól a legbizalmasabbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk árcsökkentés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1914. évi november 12-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Nagy cabaret est.

Kezdeté este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Alulírottak a maguk, számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében mélyen megtört szívvel tudatják a felejthetetlen jó apa és rokon

Schweger Lajos

nyug. községi jegyző

folyó évi november hó 10-én este 9 órakor, életének 57-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az istenben boldogultnak földi maradványai f. hó 12-én d. u. 1/4 órakor fognak a Zsófia-utca 9. számú gyászszobából a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Arad, 1914. november 10.

Ajándék és béke poraira!

Dr. Schweger Lajos, Schweger Beia, gyermekei, özv. Almásy Lajosné, Zackel Andriáné, nővérei, Zackel Sándor, Zackel Etelka, Zackel Anzsa, unokatestvérei, Zackel András, Rajla Antal, sógorai.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Aradvármegye közkórháza.

5287—1914. sz.

Ajánlati felhívás.

Aradvármegye közkórházának igazgatósága a kórházi bizottság megbízása folytán írásbeli versenytárgyalást hirdet a kórház részére 1915. évre szükségellendő hus, zsír, hentes-árak, tej, fűszer, termesztermények, pírész, szappan, mosószóda, vas, tüveg-porcellán, edények, valamint ablakvágás, festék és olajkenec árak, seprők és kefék szállításának szerződés útján való biztosítása céljából.

A szállítás szerződés megkötésével veszi kezdetét.

Az ajánlat szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt és sértetlen borítékban helyezendő el, amely boríték „Ajánlat (megnevezés) szállításra” felirattal látandó el.

Az ajánlat közvetlenül, vagy posta útján aradvármegye közkórházának igazgatóságánál nyújtandó be 1914. évi december hó 1-ig.

Bánatpénz letétele nem kívántatik, de ajánlattevő a végleges döntésig kötelezett-ségben marad.

Szállító az 1907. évi III. t. c. 13—14. és 42. §-ai szerint köteles magyar származású anyagot szállítani, amennyiben az a magyar szent korona területén előállítva lesz. A számlák a kórház igazgatóságánál nyújtandók be, azoknak ellenértékét az aradi kjr. adóhivatal fizeti ki.

A szállítási feltételek, az ajánlati minták a kórház irodájában díjmentesen a pályázók rendelkezésére állanak.

Arad, 1914. november 10.

Dr. Zimmermann Károly,

5578

kórh. igazgató sebész főorvos.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merogöres, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körme alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmoszuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olesóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszertári gyára ARAD.
Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

A szépségápolás titka a használandó
szépség szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcső Rozsnyay Serail krémje.

Mindekkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines areporok!!!

Próbadozoz 50 fillér! Kék, zöld, lila, tesztin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Kalmár József
 villanyszerelő
 Arad, Salacz-utca 2. sz.
 Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja
 költözködők figyelmébe:
 villamos világítási berendezéseket,
 villamos csengő- és telefon be-
 rendezéseket s minden e szak-
 mába vágó munkát. Pontos és
 gyors munka. 481

Dearling for Gentlemen
 világhírű

Szivarkahüvely
 sterilizált antizikotin vattával.
 Minden dobozban 120 darab.
Újdonság!
 Kapható:
ARADON
 a különlegességi dohány-
 tőzsdében. 2171

Aki szereti
 egészségét
 megóvni,

az használjon kitűnően be-
 vált vízhatlan gummiféltal-
 pat, ára egy párnak elké-
 szítve csak 5 korona az
 Aradi Cipészek Termelő Szö-
 vetkezetében, Szabadság-tér
 14. szám. 5409

Ablakredők
 Valódi amerikai önműködő
 ablakredőnyök gyári rak-
 óra.

Gyermekkoscsik
 nagy választékban.
Zimmermann Ignác
 norinbergi, díszmű- és já-
 tókáru üzletében 1801
Arad, Szabadság-tér 21.

Sengyel Gyula,
 műlakatos,
 épület és vasszerkezeti műhelye
ARAD,
 Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvételnek.

Tüzifa
 487.
 bükk I., II., III. és do-
 rong, cser hasáb és
 dorong kapható vag-
 gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pál
karaktár Andrásy
 tér 5. Telefon 651.

Köhögés,
rekedség/és
einyálkásodás
 ellen megbízható és leg-
 jobb hatású szer a
Tussinal-cukor
 Ára 70 fillér.
Tussinal-tea
 Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-
 szenvedély
 legbiztosabb, legegészségesebb
 és legkellemesebb ellenszere a
Menthol - cigaretta
 1 darabnak az ára, mely hosszú
 időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat
 nyerünk a
Doré fogpaszta
 használatával. Nem habzik! A
 szájüreget deszinficiálja, utóíze
 igen kellemes. Ára egy porcellán-
 szelencének 60 fillér.

Féjekorpát
 leggyorsabban megszünteti
 az eddig egyedüli ily szer, a
 világhírű „Tegerit” korpá-
 kenőcs.
 Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerak kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:
HAJÓS ÁRPÁD
 gyógyszerháza Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Bérbeadatik nagyméltóságú
gróf Hunyady Károlyné úrnó
Forray-utcai bérpalotájában
egy tágas üzlethelyiség, mel-
tékhelyiséggel. Ertekezhetni
alólirott házigondnokkal:
Bódy Bódog.

Bérbeadatik a méltóságos
báró Bohus Lajos ur bér-
palotájában, a Zrínyi-utcá-
ban, egy tágas üzlethelyiség
galleriával. Ertekezhetni alól-
irott házigondnokkal:
Bódy Bódog.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
 vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
 a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
 elmulasztani.
 A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
 izzadó arcibőrű egyéneknek, de használhatja bárki is
 estély, séta stb. előtt.
 A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
 öntünk és azzal arcunkat letöröljük.
 Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
 lyet a **HELACIT** azon percében előidéző. Az arc olyan
 lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyül-
 mölcs hamvához hasonló) volna bevonva.
Atkák pár napi használat után elmúlnak.
Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs
 pipere-szappan- és vegyszeti gyára Aradon.
 Kapható:
Földes Kelemen és Hehs Vilmos
 gyógyszerkerében. 1224

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelige alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem futkózik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

ALKALMAZÁST KERES.

Házvezetőnők

ajánlkozik középkorú intelligens magános nő, ki a háztartás minden ágában jártas, családhoz vagy magános urhoz. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 5572

Elsőrendű varrónő

ajánlkozik házakhoz olcsó díjazás mellett. Boczkó-utca 1. szám, emelet. Bejárát a Zoltán-utcaiban. 5575

Németül és magyarul

beszélő kisasszony kisebb gyermekek mellé ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 5576

ALKALMAZÁST NYER.

Könyvügynökök

és ügyvédnők azonnal felvételnek, Krausz Paulin könyvkereskedésében Színházépület. 5584

KIADÓ LAKÁS.

Diszkrét utcai butorozott

szoba előszobával, esetleg teljes átállással azonnal kiadó Rákóczi-utca 5., I. em., 6 ajtó. 5577

Tiszta lakás

Rákóczi u. 23. sz. Forrai-utca sarokházban, két szoba, egy különbejárattal és fürdőszoba, minden hozzátartozóval 50 ker. havi bér mellett azonnal kiadó. 5550

Belvárosihoz

közel eső Illé-utcai 51a. számú magánház, kert, 3 szoba, konyha és mellékhelyiségekkel, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5489

Weitzer János-utca I. számú

(Fehér kutya) házban, egy első emeleti három szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló utcai lakás 1914. évi november hó 1-től kiadó. Bővebbet Tedeschi Viktor, József főherceg ut 6. 5476

Orosz-utca 19b. alatt

3 utcai szoba és mellékhelyiségekből álló lakás szonnaira kiadó. 5519

Kiadó lakás.

Ferdinánd u. 1. sz. alatt 6 nagyszobás újonnan átalakított I. emeleti és 5 nagyszobás földszinti lakás fürdőszoba és mellékhelyiségekkel minden órában kiadó. 5558

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség kiadó

Deák Ferenc-utca 8. sz., ugyanott üzletberendezés is eladó. 5513

Andrássy-tér

15-ik sz. házban egy fényképezde helyiség jövő év február hó 1-től kiadó. Bővebbet a házfelügyelőnél. 5544

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5569

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kerékpár,

használt, jókarban lévő kerestetik vételre 11 és 1 óra közt Munkácsi M. u. 7. alatt. 5574

Apolónki

és betegek részére meleg komót szobacipők óriási választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipő Tözsében Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Burgonya,

kitűnő ízű, kisebb-nagyobb mennyiségben, házhoz szállítva kapható Niederhauser Gyula gazdasága Árad, postafiók 168. 5280

Vessék

uraktól levett férfi ruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bleier Ignácz, Szent-Pál-u. 12. 4699

Egy automobil

teljesen jókarban, üzemképes új gumikkal jutányos árért eladó. Megtekinthető a tüzoltóaktanyában. 5327

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladók. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalos munkák jutányosan elkészíttetnek. Ugyanott egy butorozott szoba azonnal kiadó. 5321

Hépehely

és rózsaburgonya a legjutányosabban házhoz szállítva kapható Rubinstein Mór szállítónál, Árad Minorita palota. 5561

KÜLÖNFÉLE.

A jószívű emberekhez

könyörög egy szegény asszony, ki öt apró gyermekével nyomorog és férje súlyosan beteg. Lakik: Kossuth-utca 85. szám, az udvarban.

Náder

késműves és villanyszerelési üzletük Weitzer János u. 11. (Főpostával szemben.) Mindennemű javítások és felszerelések legpontosabban eszközöltenek. 1915

Bevonulók figyelmébe.

Egyenruhákat gyorsan és jutányosan elkészít Braun Miksa egyenruha és férfiszabó üzlete Deák Ferenc-utca 40. szám. 5285

Kinostári

Rózsa burgonya

Nyírségből, métermázsánként és waggontételenként kapható: Erényi és Kalmár, Asztalos S.- és Chorin Aron-utca sarok. Telefon 1025.

Az „Orsovai halhoz.” Legnagyobb halkivitel.

Lutwák József

déligyümölcs és magyar termények kivitelé.

Asztalos Sándor-utca 8. szám (volt Spielmann-ház) saját ház.

Igen tisztelt vevőközönség! Bacsos értesülésekre adom, hogy minden esztendőnkön reggel friss előhal érkezik. Kérem a tisztelt vevőközönségemet, engem, mint eddig is, pártfogásukba venni. — Ajánlom prima erdélyi burgonyát, métermázsánként 9 korona 60 fillér, rózsaburgonya métermázsánként 9 korona 50 fillér, fehér burgonya métermázsánként 9 korona, erdélyi torna kgja 80 fillér, finom erdélyi hagyma kilója 40 fillér. Mindennemű kóser felvágott húskat kaphatók. Finom gesztenye kilója 40 fillér. Maróni kilója 43 fill. Egy láda 300 as I-sőrendű citrom 11 korona. Darabonként a citrom 4 és 5 fillér. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek. Péntek estétől szombat estig üzletem zárva tartom. Üzletem most az Asztalos Sándor-utca 8. szám alatt van (volt Spielmann féle üzlet.) Telefon. 616. 2861

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett — szerel és szállít 3161

Koch Dániel

Árad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Használt ólom megvételre kerestetik.

798—1914. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény

Árad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915. évben szükséges kötélárak szállítása iránt folyó év november 16-án d. e. 10 órakor árlejtsét tart.

Kikiáltási ár: kimutatás szerint.

Bánatpénzül leteendő 100 korona kéaspénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésem részt venni csak irásbéli ajánlatokkal lehet.

Az irásbéli ajánlatok részben nyújtandók be s csak akkor vételnek figyelembe, ha azokhoz a bázompénz mellékeve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtségi feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtségi feltételek és a szükséges kimutatás a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtsét megelőzőleg is megtekinthetők.

Árad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi november hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Ha az egészségé

helyet, akkor csak a

„Hamumentes“

egészségi szívarkahüvelyt használja.

Kapható:

Jámbor Antal

papir- és írószerezőletében Árad, Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefon szám 1022. 1231

Ajánlok

katona, tábori, deák, sodrony és kárpított vaságyakat, vasmosdókat, éjjeli szekrényeket, gyermekágyakat, és kocsikat, sodrony ágybetéteket, és nyugágyakat, ruganyos és kárpított madracokat, divánokat, afrik és löször madracokat, réz és félez ágycat, réz mosdók és réz éjjeli szekrényeket. Egész háló szoba, szálloda, kávéház, kórház és intézetek berendezését, ruha állványokat, íz- és széntartókat, lábtörlőket, levarott szalmazsákok, kocsis ülések, rézkarnikok, szoba kiset és lidet, vasútház, egy berakott sparhat, homok hordó mészáros és hentes kis stráfkocsi, és kézi kocsi.

Garai Karolynál

József főherceg-ut 11. szám, Karolina-utca sarkán lévő butor üzletben. 5287

Üzletáthelyezés.

Igen tisztelt vevőközönségem és a nagy hölgyközönséget értesítem,

hogy női fűzőkészítő termemet Weitzer János utca 11. szám alá (Kintzig-ház) helyeztem át.

További szives pártfogást kérek kitűnő tisztelettel.

Fock Mária

fűzőkülönlegességi üzlete.